

05 (A) Kadernota 2020-2023 gemeente Heemstede

---

1. Documenten

Raadsbesluit Kadernota 2020-2023 Financieel perspectief voor Heemstede	Pag. 2
Kadernota 2020-2023	Pag. 5
Persbericht Kadernota 2020-2023	Pag. 68

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 27 juni 2019

ONDERWERP

Kadernota 2020-2023: Financieel perspectief voor Heemstede

SAMENVATTING

In de kadernota 2020-2023 wordt het financiële meerjarenperspectief gepresenteerd en wordt er ingegaan op de maatschappelijke en bestuurlijke opgaven waar de gemeente de komende jaren voor staat. Hiermee worden richtinggevende kaders aangereikt om te beslissen waar de komende jaren het geld van de gemeente naartoe gaat en daarmee ook kaders voor de begroting 2020. Dit jaar wordt er voor het eerst gewerkt met een nieuwe inrichting van de kadernota.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

N.v.t.

BESLUIT B&W

1. De raad voor te stellen de kadernota 2020-2023 vast te stellen.
2. Het voorstel voor te leggen aan de commissie Middelen om advies te geven aan de raad (A-stuk).

BESLUIT RAAD

De raad van de gemeente Heemstede;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 mei 2019

besluit:

De kadernota 2020-2023 vast te stellen.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 27 juni 2019

AANLEIDING

Jaarlijks wordt er een kadernota opgesteld om voor de komende jaren inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente Heemstede. De kadernota bevat op hoofdlijnen voorstellen voor (wijzigingen) in de financiële en beleidsmatige kaders voor de programmabegroting van het opvolgende jaar, de meerjarenbegroting en de kaders voor de investeringen. In het planning en control (P&C) proces vormt de kadernota het beginpunt van de financiële cyclus (gevolgd door: begroting, voorjaarsnota, najaarsnota en de jaarrekening).

Vanaf dit jaar wordt er gewerkt met een nieuwe inrichting van het planning en control (P&C) proces. De wijzigingen in dit proces zijn besproken in de commissie middelen in maart 2019, waar de commissie heeft ingestemd met de vernieuwingen. Deze kadernota zal daarom niet slechts financieel zijn, maar nu ook een inhoudelijk perspectief geven voor de komende jaren. Ook wordt de kadernota niet langer 'ter kennisname' aangeboden aan de raad, maar voortaan 'ter bespreking' voorgelegd. Conform de wens van de gemeenteraad betekent dit dat de besluitvorming wordt gewijzigd in: "De kadernota 2020-2023 vast te stellen". Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie 'Een kader voor de kadernota'.

De kadernota geeft - ter voorbereiding op de begroting 2020 - aan de gemeenteraad de mogelijkheid om in een vroeg stadium richting te geven (kaders) aan de financiële, maatschappelijke en bestuurlijke opgaven voor de komende jaren. Bij de behandeling van de begroting komt de focus van de bespreking hierdoor te liggen op de vraag, of de uitgangspunten geformuleerd bij de behandeling van de kadernota, goed zijn verwerkt.

MOTIVERING

Dit document biedt een kader om in te spelen op deze maatschappelijke opgaven als antwoord op de behoeften van onze inwoners. Hiermee investeren we in maatschappelijke opgaven die soms verder reiken dan deze bestuursperiode alleen. Onze huidige omgang met de energie- en klimaatopgaven bepaalt bijvoorbeeld hoe wij Heemstede doorgeven aan de volgende generaties. Hiernaast vormt het Integraal Huisvestingsplan (IHP) basisscholen een belangrijke stap om de kwaliteit van het onderwijs op lange termijn te kunnen continueren en verbeteren.

Hierbij zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd:

- De inzet blijft gericht op het realiseren van de speerpunten: een democratisch, duurzaam, sociaal en veilig Heemstede. Ter voorbereiding op de klimaatdoelstellingen van 2030 wordt geïnvesteerd in duurzaamheid. Heemstede wil een inclusieve gemeenschap zijn, waarin iedereen meedoet en zich kan ontwikkelen. En de lokale lasten worden in evenwicht gebracht met de opgaven waar de gemeente voor staat.
- Omdat de basisbezetting al langer onder druk staat wordt geïnvesteerd in het versterken van de ambtelijke organisatie. Niet alleen voor de huidige taken maar ook voor de nieuwe taken die de rijksoverheid en de gemeenschap vragen. Daarbij wordt de helft van de benodigde investering zelf door de ambtelijke organisatie gerealiseerd middels een taakstelling.

FINANCIËN

Met deze kadernota zetten we in op het voortzetten van de lange traditie van duurzaam verantwoord financieel beleid in Heemstede. Het is de doelstelling om een sluitende meerjarenbegroting 2020-2023 in het najaar vast te stellen. Echter, een aantal autonome financiële ontwikkelingen zet het realiseren van de gestelde maatschappelijke opgaven onder druk. Dit betreft onder meer een verlaging van de uitkering uit het Gemeentefonds, forse investeringen in het IHP en in de achterstand in onderhoud van gemeentelijk vastgoed.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 27 juni 2019

Daarom doet het college in de kadernota voorstellen voor het stellen van prioriteiten en voor aanvullende dekkingsmiddelen. Hierbij wordt gekeken naar oud voor nieuw beleid, het investeringsprogramma, het voorzieningenniveau, reserves & voorzieningen en naar de inkomsten. Belangrijk is dat de juiste balans wordt gezocht tussen enerzijds een sluitende meerjarenbegroting en anderzijds blijven innoveren en werken aan de maatschappelijke opgaven.

PLANNING/UITVOERING

28 mei 2019 – Informatie avond raad kadernota

6 juni 2019 – Technisch vragenuur raad

12 juni 2019 – Commissie Middelen

17 juni 2019 – Algemene beschouwingen kadernota

20 juni 2019 – Besluitvorming kadernota

Voor 15 november – Vaststelling begroting door gemeenteraad

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

N.v.t.

DUURZAAMHEID

N.v.t.

BIJLAGEN

- Kadernota 2020-2023: Financieel perspectief voor Heemstede

Heemstede

*“Financieel
perspectief voor
Heemstede”*

Kadernota 2020 - 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Leeswijzer	4
1 Bestuurlijke hoofdlijnen: perspectief 2020-2023	5
2 Financiële hoofdlijnen	8
2.1 Weerstandsvermogen	10
2.2 Sociaal domein	11
2.3 Integraal Huis vestingsplan onderwijs (IHP)	12
2.4 Aandeelhouderschap Eneco	12
2.5 Lokale lastenontwikkeling	12
2.6 Strategie sluitend financieel meerjarenperspectief	15
3 3 U R J U D P P Financiële Helder	19
Programma 0 Bestuur en dienstverlening	19
Programma 1 Veiligheid	29
Programma 2 Verkeer, vervoer, waterstaat	32
Programma 3 Economie	36
Programma 4 Onderwijs	38
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	41
Programma 6 Sociaal Domein	44
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	48
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	52
4 Investeringsprogramma 2020 ±2023	55
5 Technische uitgangspunten voor de begroting 2020	62

9 R R U Z R R U G

Voor u ligt de kadernota 2020-2023. In deze kadernota wordt het financiële meerjarenperspectief gepresenteerd en wordt ingegaan op de maatschappelijke en bestuurlijke opgaven waar de gemeente de komende jaren voor staat.

Vanaf dit jaar wordt er gewerkt met een nieuwe inrichting van het planning en control (P&C) proces. De wijzigingen in dit proces zijn besproken in de commissie middelen in maart 2019, waar de commissie heeft ingestemd met de vernieuwingen. Deze kadernota zal daarom niet slechts financieel zijn, maar nu ook een inhoudelijk perspectief geven voor 2020 en de jaren daarna. Hiermee wordt de kadernota in zijn nieuwe vorm en zal nog verder doorontwikkeld worden.

De kadernota is bedoeld als discussiestuk en perspectief waardoor de raad in een vroeg stadium richting kan geven op financiële en beleidsmatige ontwikkelingen ter voorbereiding op de begroting. Dit document biedt een kader om in te spelen op de maatschappelijke opgaven als antwoord op de behoeften van onze inwoners. Hiermee investeren we in maatschappelijke opgaven die soms verder reiken dan deze bestuursperiode alleen. Onze huidige omgang met de energie- en klimaatopgaven bepaalt bijvoorbeeld hoe wij Heemstede doorgeven aan de volgende generaties. Hiernaast vormt het Integraal Huisvestingsplan (IHP) basisscholen een belangrijke stap om de kwaliteit van het onderwijs op lange termijn te kunnen continueren en verbeteren.

De in november 2018 vastgestelde begroting 2019 liet voor de komende jaren een positief financieel beeld zien. De afgelopen periode heeft een aantal autonome ontwikkelingen plaatsgevonden die, in combinatie met de maatschappelijke opgaven waar wij voor staan, ons voor een uitdaging stellen om in het najaar een sluitende meerjarenbegroting 2020-2023 vast te stellen.

We vinden het belangrijk om de lange traditie, als het gaat om duurzaam verantwoord financieel beleid, voort te zetten. Dat betekent dat de komende periode gezocht wordt naar aanvullende dekkingsmiddelen. In deze kadernota wordt richting gegeven over de wijze waarop een sluitend financieel meerjarenbeeld kan worden gerealiseerd. Bij de aanpak is het belangrijk om de juiste balans te vinden tussen enerzijds een sluitend meerjarenbeeld en anderzijds te blijven innoveren en te werken aan een democratisch, duurzaam, sociaal en veilig Heemstede.

Tot slot wordt opgemerkt dat in het financieel meerjarenbeeld nog geen rekening is gehouden met de effecten van de meicirculaire 2019 omdat deze nog niet beschikbaar was ten tijde van het schrijven van de kadernota. Over de uitkomsten van de meicirculaire 2019 en de gevolgen daarvan wordt u separaat geïnformeerd.

Het college van burgemeester en wethouders

/ H H V Z L M] H U

Zoals aangegeven biedt de kadernota een perspectief waar de raad richting kan geven aan financiële en beleidsmatige ontwikkelingen ter voorbereiding op de begroting. In de kadernota worden de uitgangspunten voor de totstandkoming van de begroting 2020 bepaald.

De kadernota is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1 en 2 Bestuurlijke hoofdlijnen en Financiële Hoofdlijnen

In het eerste hoofdstuk Bestuurlijke Hoofdlijnen wordt op hoofdlijnen een beeld gegeven van de bestuurlijke keuzes die ten grondslag liggen aan deze kadernota.

In het tweede hoofdstuk Financiële Hoofdlijnen wordt de meerjarige budgettaire situatie beschreven, autonome ontwikkelingen, actuele financiële WKHPD ¶ V V R F L D D O G R P, lokale lasten erH Q (Q H F R het weerstandsvermogen. Tot slot worden in dit hoofdstuk enkele lijnen aangegeven op welke wijze een sluitend financieel meerjarenbeeld kan worden gerealiseerd.

Hoofdstuk 3 Programma's met financieel kader

De financiële en beleidsmatige kaders worden per programma in dit hoofdstuk toegelicht. Conform de

PRWLH µHHQ NDGHU YRRU GH NDGHUQRWD ¶ ZRUGW SHU SURJUDPPD L C

- x speerpunten 2018-2022;
- x de relevante (nieuwe) beleidsontwikkelingen;
- x de financiële kaders gesplitst naar lasten en baten;
- x een toelichting op de financiële kaders.

Hoofdstuk 4 Investeringsprogramma 2020 – 2023

Het investeringsprogramma wordt toegelicht: welke investeringen nieuw, vervallen of gewijzigd zijn worden apart weergegeven.

Hoofdstuk 5 Technische uitgangspunten begroting 2020

De technische uitgangspunten voor het opstellen van de begroting 2020 worden hier toegelicht.

1 % H V W X X U O L M N H K R R I G O L M Q H Q S H U V S

In deze raadsperiode blijven we inzetten om samen te werken aan een democratisch, duurzaam, sociaal en veilig Heemstede. Het dorp Heemstede is een gemeenschap waar iedereen zich thuis kan voelen. We voelen ons ervoor verantwoordelijk de zeggenschap van inwoners blijvend te vergroten en vertrouwen hierin op de kracht van inwoners. Ons doel is een succes te maken van het heden en de juiste keuzes te maken voor de toekomst.

Dit is geen gemakkelijke opgave, gezien het aantal ontwikkelingen waarvoor wij staan en de financiële tegenvallers. Dit betreft onder andere een verlaging van de uitkering uit het gemeentefonds (inclusief BTW compensatiefonds) en een meerjarig Integraal Huisvestingsplan voor 10 basisscholen. Plus de financiële opgave voor het meerjarig onderhoud van het gemeentelijke vastgoed, die in 2019 al tot een extra structurele storting geleid heeft in de betreffende voorziening. Dit vraagt een koers die verder kijkt dan de huidige bestuursperiode.

In het proces richting de besluitvorming in de raad over deze Kadernota hebben wij twee uitgangspunten gehanteerd.

Het eerste uitgangspunt is dat we ons blijven inzetten voor een democratisch, duurzaam, sociaal en veilig Heemstede. We investeren in duurzaamheid, zodat we ons kunnen voorbereiden op de klimaatdoelstelling van 2030. We willen een inclusieve gemeenschap zijn, waarin iedereen meedoet en zich kan ontwikkelen. We brengen de lokale lasten in evenwicht met de opgaven waar we voor staan.

Het tweede uitgangspunt is dat we investeren in het noodzakelijk versterken van onze ambtelijke organisatie om de taken waarvoor we staan te kunnen realiseren. Niet alleen voor de huidige taken maar ook voor de nieuwe taken die de rijksoverheid en de gemeenschap van ons vragen.

Om tot een sluitend financieel meerjarenbeeld te komen is aanvullende dekking noodzakelijk. In deze Kadernota hebben we enkele lijnen aangegeven op welke wijze een structureel sluitende begroting voor 2020 kan worden gerealiseerd (hoofdstuk 2).

Wij hebben er vertrouwen in dat wij aan de hand van deze lijnen die we hebben geformuleerd voor de dekking van het tekort, samen met de raad tot een structureel sluitende begroting komen in november. En om samen een juiste balans te vinden tussen enerzijds een sluitend meerjarenbeeld en anderzijds te blijven innoveren en te werken aan de maatschappelijke opgaven.

Hierbij geven we in het kort de bestuurlijke hoofdlijnen weer. In hoofdstuk 3 wordt ook een nadere

Ruimte voor verduurzaming

Heemstede wil actief bijdragen aan de landelijke klimaatdoelen op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. We dragen zorg voor een schonere leefomgeving en adviseren, informeren en stimuleren op het gebied van duurzaamheid. We geven als gemeente het goede voorbeeld door bijvoorbeeld energieneutrale gemeentelijke gebouwen, maatschappelijk verantwoord inkopen, zuinige openbare verlichting en klimaat adaptief waterbeheer. Zo geven we Heemstede mooier, schoner en duurzamer door aan de generaties na ons.

Vanaf 2 P D N H Q Z H V W U X F W X U H H O ¼ Y U L M Y R R U G X X U J D D P K H L G , waren hiervoor geen structurele middelen gereserveerd. Deze structurele inzet is noodzakelijk om invulling te kunnen geven aan de klimaatdoelstellingen.

In het kader van onze gemeentelijke gebouwen is in 2019 eerst het basis onderhoudsplan vastgesteld. Hiermee is extra geld beschikbaar gesteld voor de instandhouding van het gemeentelijke Y D V W J R H G R P W H Y R O G R H Q D D Q G H G R R U G H U D D G a n h i v e / s h o o G H Q R U P , deze gebouwen ook verder te verduurzamen. Hierbij heeft de gemeenteraad als doel gesteld: een volledig energieneutrale vastgoedportefeuille in 2030. Om deze gebouwen te kunnen verduurzamen zal een lange termijn visie ontwikkeld moeten worden. Dat betekent voor de vastgoedportefeuille dat er slimme keuzes gemaakt moeten worden welke panden ook in de toekomst bijdragen aan de gemeente en haar ambities en welke panden worden verkocht.

Onze afvalstroom speelt een belangrijke rol in ons streven naar een schone leefomgeving en circulaire
 HFRQRPLH 'H RSJDYH LV GH NLOR¶V UHVWDIYDO SHU SHUVR RQ SHU
 De proef die in de wijk Merlenhoven is gestart verloopt zeer positief. De resultaten zijn belangrijk voor
 de beantwoording van de vraag welk systeem van afvalinzameling voor heel Heemstede geschikt is.
 De afvalstoffenheffing zal onvermijdelijk moeten stijgen in 2020, en bij de keuze van het nieuwe
 systeem is uiteraard de hoogte van deze heffing ook een factor van belang.

Integraal Huisvestingsplan onderwijs Heemstede

Onderwijs is het fundament van onze samenleving. Kinderen doen op school kennis en vaardigheden
 op die ze in hun latere leven in staat stellen om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. De rol
 van de gemeente bij het onderwijs is beperkt maar op het gebied van het faciliteren van goede
 schoolgebouwen is onze rol groot. Wij hechten veel waarde aan goede en nabije
 onderwijsvoorzieningen. Voor kinderen die niet in onze eigen gemeente naar school gaan is het van
 belang dat zij zonder drempels naar de school kunnen die voor hen weliswaar verder gelegen is maar
 wel het meest geschikt.

Ook bij het huisvestingsplan onderwijs is de ambitie om scholen de komende jaren te verduurzamen.
 De enorme opgave die de gemeente hierbij heeft voor renovatie en nieuwbouw van 10 basisscholen,
 de ambitie om te verduurzamen in combinatie met het huidige financieel meerjarenbeeld, vraagt om
 een sluitende aanpak. Hiervoor is nader onderzoek nodig. In de besluitvorming over het IHP moet de
 gemeente verschillende financiële afwegingen maken. De mate waarin het IHP duurzaam wordt
 uitgevoerd en de fasering waarvoor gekozen wordt hebben grote invloed op de totale kosten. In deze
 kadernota is uitgegaan van de IHP onderwijs basisvariant.

Heemstede voor iedereen

In het Sociaal Domein zetten we ons in voor een samenleving waarin iedereen, van jong tot oud, van
 arm tot rijk, meedoet en zich ontplooit. Hiervoor is een breed voorzieningenaanbod beschikbaar. In het
 beleidsplan Sociaal Dom HLQ KHEEHQ ZH YRRUWYORHLHQG XLW GH GRHOVWHO O
 komende jaren geformuleerd; het versterken van de sociale basis en het informele netwerk, een
 gezonde omgeving en toeleiding en ondersteuning. Daarom investeren we verder in preventie in het
 V RFLDDO GRPHLQ HQ]HWWHQ GDDUYRRU ¼ LQ RQGHU DQGHUH Y
 voorbereiding op bovenstaande nieuwe wetgeving, uitvoering van de preventieve maatregelen en het
 versterken van netwerken en verbindingen in Heemstede tussen maatschappelijke partners, bewoners
 en de gemeente,]HWWHQ ZH H[WUD FSDDFLWHLW LQ 7RW VORW LQYHVWHUH O
 Return on Investment om het aanbod aan werk en participatie voor mensen met een afstand tot de
 arbeidsmarkt te vergroten.

Veilig Heemstede

Heemstede moet een veilige en leefbare gemeente blijven om in te wonen. Naast het voorkomen van
 veel voorkomende criminaliteit heeft ondermijning een hoge prioriteit.

We stimuleren cohesie en zelfredzaamheid door informatie te delen en partnerschap te creëren
 tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, politie, gemeentelijke diensten en overige partners.
 Heemstedenaars kennen elkaar en hun wijk immers het beste en spelen daarmee een cruciale rol in
 hun buurt; zij zijn µGH RUHQ HQ GH RJHQ¶ LQ GH ZLMNHQ

Ook wordt ingezet op de verdere versterking van de integrale samenwerking tussen sociaal domein en
 veiligheid, waardoor vroegtijdig problemen worden herkend en uit het palet van mogelijkheden
 passende interventies kunnen worden ingezet. Voor een veilig Heemstede wordt geïnvesteerd in extra
 capaciteit.

Lokale lasten

In paragraaf 2.5 zijn de woonlasten 2019 van de gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland in beeld
 gebracht. De gemeente Heemstede heeft de laagste gemeentelijke woonlasten van de regio Zuid-
 Kennemerland en zit in de top drie van aantrekkelijkste gemeenten van Nederland om in te wonen.

Zoals hiervoor is aangegeven staan de gemeentelijke financiën met name door autonome
 ontwikkelingen en maatschappelijke uitgaven onder druk. Het is belangrijk dat structurele uitgaven en
 inkomsten met elkaar in balans zijn. Naast het kijken naar het verlagen van de uitgaven wordt ook
 gekeken naar het verhogen van de inkomsten. We zullen de lokale lasten in evenwicht moeten
 brengen met de opgaven waar we voor staan.

Een uitgangspunt is dat leges in principe kostendekkend zijn en meegroeien met het prijspeil. We starten met een onderzoek naar de kostendekkendheid van onze leges (o.a. bouwleges). De parkeertarieven, die vanaf 2011 niet meer geïndexeerd zijn (1/4 S H), worden geïndexeerd. Ook wordt een gefaseerde verhoging van de ozb voorgesteld teneinde de structurele uitgaven en inkomsten met elkaar in balans te houden.

We schaffen de hondenbelasting vanaf 2020 gefaseerd af tot 2022. Steeds meer gemeenten schaffen deze belasting af, die als willekeurig voelt.

De organisatie

De wereld om ons heen verandert snel met een andere rol voor de overheid, verdergaande digitalisering en omvangrijke maatschappelijke vraagstukken zoals energietransitie, omgevingswet, integraal huisvestingsplan, inburgeringswet en de woningbouwopgave. Daarnaast hebben we de afgelopen jaren er al veel extra taken bij gekregen, de personele capaciteit loopt hiermee niet in de pas. De basis bezetting van de ambtelijke organisatie staat dus al langer onder druk. De ambtelijke organisatie is ook relatief klein in vergelijking met andere gemeenten.

Om de taken waarvoor we staan te kunnen realiseren is een stevige organisatie nodig, en dus een aanvulling op de ambtelijke capaciteit, om onze bestuurskracht op peil te houden.

Dit vraagt om een structurele investering in een (beperkte) aanvulling op vast personeel en flexibel budget voor inhuur om sneller in te kunnen spelen op ontwikkelingen. De investering is naast de hierboven aangegeven domeinen zorg en veiligheid en sociaal domein ook op andere domeinen noodzakelijk.

De gemeentelijke organisatie staat niet stil en speelt in op de maatschappelijk opgaven waar gemeente voor staat door een traject van organisatieontwikkeling. Hierbij wordt ingezet op een wendbare organisatie met weerbare en lenige professionals waarbij de basis op orde is. Bij deze μEDVLVRS RUGH† KRUHQ R D KHW RSWLPD Over de Digitale Opgave en HUN SURFHV de extra investering in personeel. Deze investering zal voor de helft mogelijk gemaakt worden door het re-alloceren van formatie in de vorm van een personele taakstelling.

Tot slot

De Kadernota is een richtinggevend kader voor de komende jaren en de begroting 2020. De nadruk ligt op een meerjarig perspectief en de hoofdlijnen in bestuurlijke keuzes. Dit betekent dat ook onderwerpen niet benoemd worden en dus onderbelicht zijn. Dit neemt niet weg dat we volop bezig zijn met de uitvoering van de begroting 2019.

We zijn van mening dat we belangrijke vervolgstappen zetten met de plannen die ten grondslag liggen aan deze Kadernota, maar we beseffen ons dat er nog veel te doen is. We blijven ons daarom inzetten voor een democratisch, duurzaam, sociaal en veilig Heemstede.

2) L Q D Q F K R R H G O L M Q H Q

In het hoofdstuk financiële hoofdlijnen wordt de meerjarige budgettaire situatie beschreven, autonome ontwikkelingen, D F W X H O H I L Q D Q (Sociaal Domein, H P en Evec), lokale lasten en het weerstandsvermogen. Tot slot worden in dit hoofdstuk enkele lijnen aangegeven op welke wijze een sluitend meerjarenbeeld kan worden gerealiseerd.

De in november 2018 vastgestelde begroting 2019 liet voor de komende jaren een positief financieel E H H O G] L H Q R S O R S H Q G Y D Q ¼ Q D D U ¼ L Q ' H D I J H O R S I ontwikkelingen voor gedaan op basis van autonome zaken of voortvloeiend uit bestaand beleid/reeds genomen besluiten die een forse negatieve impact hebben op ons financieel meerjarenperspectief. In dit perspectief is nog geen rekening gehouden met de effecten van de meicirculaire 2019 omdat deze nog niet beschikbaar was bij het schrijven van de kadernota. Over de uitkomsten van de meicirculaire 2019 wordt u separaat geïnformeerd.

Voorbeelden van ontwikkelingen met een grote negatieve financiële impact zijn:

- x daling algemene uitkering uit het gemeentefonds door onderuitputting rijksbegroting 2018 / btw compensatiefonds (- ¼
- x verwachte cao stijging gemeenten 2019 (- ¼
- x lagere opbrengst parkeren (- ¼
- x hogere storting in voorziening onderhoud woningen & gebouwen vanaf 2020 (- ¼

Het is belangrijk om de lange traditie, als het gaat om duurzaam verantwoord financieel beleid, voort te zetten. De hiervoor genoemde ontwikkelingen met een grote negatieve impact in combinatie met de maatschappelijke opgaven waar wij voor staan stellen ons voor een uitdaging om straks in november een begroting vast te stellen die structureel in evenwicht is. Dat wil zeggen dat er sprake is van een reëel en duurzaam materieel begrotingsevenwicht tussen structurele baten en lasten. Dit reëel en duurzaam begrotingsevenwicht is het belangrijkste toezichtcriterium bij de beoordeling van de begroting door de provincie Noord-Holland.

In onderstaande tabel is het financieel meerjarenbeeld voortvloeiend uit deze kadernota weergegeven. De financiële mutaties zijn daarbij ingedeeld in 6 categorieën, namelijk:

- x structurele effecten voortvloeiend uit de najaarsnota 2018 (1^e begrotingswijziging) en voorjaarsnota 2019;
- x doorwerking bestaand beleid, reeds genomen besluiten of meerjarenbegroting 2019-2022;
- x jaarlasten voortvloeiende uit de (voorgenomen) gemeentelijke investeringen;
- x financiële effecten gemeentefonds;
- x doorwerking autonome ontwikkelingen;
- x prioriteiten 2020-2023.

Toelichting	2020	2021	2022	2023
Saldo begroting 2019 primitief (= zonder 1e begr.wijziging)	1.000	1.000	1.000	1.000
Structurele effecten najaarsnota 2018 - voorjaarsnota 2019	-11.000	-178.000	-178.000	-178.000
Bestaand beleid, genomen besluiten of begroting 2019	-251.000	-283.000	-365.000	-331.000
Investeringsprogramma	-112.000	-386.000	-460.000	-455.000
Gemeentefonds (excl. meicirculaire maar incl. actualisatie, inschatting onderuitputting rijksbegroting en effect BCF)	271.000	697.000	957.000	1.250.000
Autonome ontwikkelingen	38.500	86.000	192.000	277.000
Subtotaal meerjarenbegroting 2020-2023	-63.500	-63.000	147.000	564.000
Prioriteiten 2020-2023:				
a. Duurzaamheid:				
Structurele middelen voor duurzaamheid	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
b. IHP onderwijs:				
Basispakket, uitvoering in 20 jaar en inzet surplus reserve	0	-155.000	-268.000	-339.000
c. Sociaal Domein:				
Preventief sociaal domein	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Social return on investment (SROI)	-25.000	-25.000	p.m.	p.m.
d. Openbare ruimte:				
Exploitatietekort haven	0	-30.000	-30.000	-30.000
e. Inkomsten:				
Afschaffen hondenbelasting	-50.000	-50.000	-128.000	-128.000
f. Organisatie (basis op orde):				
Formatie griffie	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000
Flexibel inhuurbudget	-130.000	-100.000	-150.000	-150.000
Aanvulling basisbezetting ambtelijke organisatie	-279.000	-279.000	-279.000	-279.000
Subtotaal meerjarenbegroting 2020-2023, excl. dekkingsvoorstellen	-645.500	-800.000	-806.000	-460.000
Dekkingsvoorstellen:				
Taakstelling ambtelijke organisatie	30.000	80.000	250.000	250.000
Friciekosten ingroei taakstelling personeel t.l.v. alg. reserve	220.000	170.000	0	0
Indexeren parkeerbelasting (sinds 2011 niet geïndexeerd)	100.000	100.000	100.000	100.000
Verhoging ozb (2%) in 2021	0	125.000	125.000	125.000
Verhoging ozb (2%) in 2022	0	0	125.000	125.000
subtotaal dekkingsvoorstellen	350.000	475.000	600.000	600.000
effect meicirculaire 2019 gemeentefonds	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
resterende dekking dient gevonden te worden in het investeringsprogramma, gemeentelijk vastgoed, reserves & voorzieningen, kostendekkendheid leges en voorzieningenniveau	300.000	350.000	250.000	p.m.
Totaal financieel perspectief 2020-2023	4.500	25.000	44.000	140.000

De financiële mutaties uit bovenstaande tabel zijn in hoofdstuk 3 nader gespecificeerd met uitzondering van de mutaties uit de najaarsnota (1^e begrotingswijziging 2019) en voorjaarsnota. Daarvoor wordt verwezen naar de desbetreffende nota.

Het financieel meerjarenbeeld laat tekorten zien waarvoor dekking gezocht moet worden teneinde een structureel sluitende begroting 2020-2023 vast te kunnen stellen. Dat betekent dat de komende periode gezocht gaat worden naar aanvullende dekkingsmiddelen. In dit hoofdstuk wordt richting gegeven over de wijze waarop een sluitend financieel meerjarenbeeld kan worden gerealiseerd. Daarbij wordt gekeken naar oud voor nieuw beleid, het investeringsprogramma, het voorzieningen-niveau, reserves & voorzieningen en naar de inkomsten. In paragraaf 2.6 worden deze denkrichtingen verder uitgewerkt. Bij de aanpak is het belangrijk om de juiste balans te vinden tussen enerzijds een sluitend meerjarenbeeld en anderzijds te blijven innoveren en te werken aan een democratisch, duurzaam, sociaal en veilig Heemstede.

2.1 Weerstandsvermogen

In de nota reserves en voorzieningen - weerstandsvermogen 2014 (vastgesteld in de raad van 26 juni 2014) is bepaald dat bij de beoordeling van het weerstandsvermogen, de norm van 2,0 van het benodigde weerstandsvermogen wordt gehanteerd met een bandbreedte van 1,8 - 2,2. Opgemerkt wordt dat in het 3^e kwartaal van 2019 een nieuwe nota reserves en voorzieningen - weerstandsvermogen wordt aangeboden aan de raad. In deze kadernota wordt nog uitgegaan van de huidige nota reserves en voorzieningen - weerstandsvermogen 2014.

Voor de beoordeling van de benodigde weerstandscapaciteit worden de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Ratio	Beoordeling
> 2,0	uitstekende weerstandscapaciteit
1,4 ±2,0	ruim voldoende weerstandscapaciteit
1,0 ±1,4	Voldoende weerstandscapaciteit
< 1,0	Onvoldoende weerstandscapaciteit

De algemene reserve heeft per 1-1-2019 in de jaarrekening 2018 (excl. rekeningresultaat 2018) een waarde van 4.482.000,-. Conform de voorgestelde resultaatbestemming 2018 in de jaarrekening 2018 mutaties in de algemene reserve voor 2019 weergegeven.

Stand per 31-12-2018	4.482.592
Toevoeging 2019	
- Voorgestelde resultaatbestemming jaarrekening 2018	219.079
Onttrekking 2019	
- Fasering stijging afvalstoffenheffing (kadernota 2018-2021)	-200.000
- Onttrekking t.b.v. beleid 2019 incidenteel (raad 9-11-2018)	-175.000
- Onttrekking t.b.v. vorming reserve nieuwe initiatieven 2018-2022 (raad 9-11-2018)	-200.000
- Voorgestelde resultaatbestemming jaarrekening 2018	
a. restantbudget uit alg. reserve t.b.v. pilot afvalinzameling Merlenhoven	-46.400
b. restantbudget uit alg. reserve t.b.v. nota duurzaamheid 2017-2018	-45.899
- Eenmalige kosten outsourcing (raadsbesluit 18-04-2019)	-152.000
Stand per 31-12-2019	3.882.372

Benodigd weerstandsvermogen

In de begroting 2019 was een risico- RPYDQJ YDQ ¼ van 2.032.000,- vastgesteld voor deze eenmalige transitiekosten. Het risico- RPYDQJ YDQ ¼ is meegenomen hoeft te worden in het bepalen van de risico- RPYDQJ 'H]H NRPW QX XLW RS ¼

Uitgaande van de aangepaste risico- RPYDQJ 2.032.000,- en een ratio weerstandsvermogen van 2,0 (met een bandbreedte van 1,8 - 2,2) wordt de stand van de algemene reserve per 1-1-2020 vastgesteld op 3.882.372,-.

In de nieuw op te stellen nota reserves en voorzieningen - weerstandsvermogen en de begroting 2020 komen deze uitgangspunten opnieuw aan de orde.

2.2 Sociaal domein

Per 1-1-2019 worden de taken sociaal domein vergoed via de algemene uitkering. In de jaren 2015 tot en met 2018 ontvingen gemeenten via de integratie-uitkeringen sociaal domein gelden van het Rijk voor uitvoering van de taken van de decentralisaties Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. In de begroting van Heemstede werden deze gelden 1 op 1 geoordeeld voor het sociaal domein. Met ingang van 2019 is een groot deel van de integratie-uitkeringen overgeheveld naar de algemene uitkering. Het 1 op 1 oormerken van de rijksmiddelen is vanaf dat moment niet meer mogelijk. Want YDQDI ZRUGW RRN RS GLW RQG Hdp-Gap-HfcV \GVW JHP JHVQLRHHN'G HYD'QV WDRSH S D V Dit betekent dat dit deel van de uitkering meebeweegt met de omvang van de rijksuitgaven. Hierover is de raad geïnformeerd in de kaderbrief 2019-2022 en de begroting 2019 (blz. 21).

Andere wijze van begroten van budgetten voor sociaal domein

Gemeenten hebben inmiddels 4 jaar ervaring (2015-2018) met de uitvoering van de (nieuwe) taken in het kader van het sociaal domein. In deze kadernota 2020-2023 zijn de budgetten sociaal domein vanaf 2020 geraamd op basis van de eigen ervaringscijfers over de afgelopen 4 jaar. De financiële consequenties hiervan zijn verwerkt in programma 6 Sociaal domein.

Een nieuw Beleidsplan Sociaal Domein/gezondheidsbeleid 2019 -2023

Parallel aan de Kadernota 2020-2023 wordt het Beleidsplan sociaal domein 2019-2023 (B-stuk) voorgelegd aan de raad. Het voornemen is het beleidsplan te bespreken in de commissie Samenleving van juni 2019. Definitieve besluitvorming vindt naar verwachting eind 2019 (november 2019) plaats. De financiële consequenties vanaf 2020 voortvloeiende uit deze beleidsnota zijn meegenomen in deze kadernota (zie programma 6). Gezien het tijdstip van besluitvorming (november 2019) worden de budgetten voor 2019 niet meer aangepast.

Reserve sociaal domein

Nu vanaf 2020 de lasten en baten sociaal domein worden geraamd op basis van eigen ervaringscijfers, is het moment aangebroken om de maximale hoogte en de inzet van de reserve sociaal GRPHLQ QDGHU YDVW WH VWHOOSH Qiljoen (in W. over de D) ZRUGW MDDUO uitgegeven voor het uitvoeren van taken op het gebied van sociaal domein. De stand van de reserve bedraagt per 31-12- ¼ + LHUYDQ L reserveerd ter financiering van al JHQRP HQ UDDGVEHV OXLWHQ EY LQKDDODIVFKULMYLQJHQ VSRUWYHO YRRU NRVWHQ XLWYRHULQJ \$PHQGHPHQW 3% HWHU EHHOG YDQ K

Voorgesteld wordt:

- x Op basis van een uitgevoerde risico-inventarisatie (2019-2022) de reserve per 31-12-2019 te PD[LPHUHQ R Boe/Q P WLMGHOLMN DDQJHYXOG PHWAl ge WHU ILQ raadsbesluiten;
- x Overschotten/tekorten sociaal domein conform huidige systematiek te verrekenen met reserve;
- x +HW VXUSOXV iljoen ¼ iljoen P LQXV iljoen PEQXV ¼ iljoen) van de reserve sociaal domein ten gunste te brengen van de algemene middelen;
- x -DDUOLMNV HHQ HYHQWXHHO iljoen op het Middenrijksbudget C.D. om reeds P genomen raadsbesluiten) van de reserve sociaal domein toe te voegen aan de algemene reserve;
- x Elke 4 jaar de reserve, conform de overige reserves en voorzieningen, te evalueren bij actualisatie van de gemeentelijke nota reserves en voorzieningen;
- x Bestedingen/intensiveringen sociaal domein met ingang van 2020 integraal af te wegen bij de kadernota/begroting.

Herziening algemene uitkering in 2021

Er is een herziening van het totale gemeentefonds per 2021 op komst. Met deze herziening van het gemeentefonds wordt onder meer beoogd de vastgestelde (landelijke) knelpunten in de verdeling van de middelen voor het sociaal domein op te lossen. De verwachting is dat de uitkomsten in de meicirculaire 2020 worden gepubliceerd.

*) Voorgesteld w RUGW GH QDDP YDQ GH UHVHUYH WH ZLM]LJHQ LQ 3UHVHUYH VRFLDDO GRPH :PR HQ -HXJGZ HW ' 'H QDDP JHHIW QLHW GH MXL Wntdok Etlaswtr B Pato Jan 20 Q GH UHVHUYH Participatiewet worden verrekend met de reserve.

**) In de risico-inventarisatie is uitgegaan van 10% van de jaarlijks benodigde middelen voor Jeugdwet, de Wmo 2007 en de Wmo 2015 en participatiewet en waarover op basis van ervaringscijfers- risico wordt gelopen, veelal omdat geen sprake is van vaste contractafspraken, maar een open-eind-regeling. Vanaf 2021 aangevuld met 10% van de geprognosticeerde middelen voor beschermd wonen en maatschappelijk opvang.

2.3 Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP)

In de commissie Samenleving van juni 2019 wordt een 2^e zienswijze gevraagd over de financiële uitwerking van het IHP. In het bijbehorende voorstel wordt inzicht gegeven in de financiële consequenties en wordt voorgesteld de uitvoering van het IHP af te stemmen op de financiële mogelijkheden. Met het oog op deze consequenties wordt voorgesteld om:

- x te kiezen voor de uitvoering van het basispakket (BENG + frisse scholen B). Dit sluit aan bij de duurzaamheidseisen per 1 januari 2021;
- x met het oog op de financiële consequenties van het IHP te kiezen voor aanwending van het surplus reserve sociaal domein als financiële dekking van incidentele lasten IHP. De incidentele lasten YDQ FLUFD ¼ betreffen de inhaalafschrijvingen op de bestaande onderwijsgebouwen (afboeken boekwaarden) en incidentele kosten voor tijdelijke onderwijshuisvesting. De investering in het pand Kerklaan 61 (voormalig politiebureau) wordt geactiveerd en afgeschreven.
- x Met het oog op de financiële consequenties te kiezen voor een uitvoeringstermijn van 20 jaar.

In het financieel meerjarenperspectief is met bovenstaande uitgangspunten rekening gehouden. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar deze zienswijze.

2.4 Aandeelhouderschap Eneco

In de raadsvergadering van 28 september 2017 heeft de raad van Heemstede het principebesluit genomen om het aandelenbelang in Eneco af te bouwen. Een ruime meerderheid van de gemeentelijke aandeelhouders heeft een principebesluit tot afbouw genomen. Het definitieve besluit zal medio 2020 worden voorgelegd aan de raad.

Uitgangspunt is dat de opbrengst van Eneco wordt ingezet om het verlies aan dividendopbrengsten te compenseren. In deze kadernota is nog rekening gehouden met een dividend-RSE UHQJVV YDQ ¼ 437.500. Bij verkoop van Eneco komt de dividenduitkering te vervallen maar daar staat tegenover dat een eenmalige verkoopopbrengst wordt ontvangen. De uiteindelijke financiële weging kan pas worden gemaakt als het definitieve besluit tot verkoop voorligt.

2.5 Lokale lastenontwikkeling

De reguliere beleidslijn is dat de jaarlijkse heffingen worden geïndexeerd voor loon/prijsindexering (inflatiecorrectie). Voor 2020 is deze geprognosticeerd op 2,5%. Zie hoofdstuk 5 technische uitgangspunten voor de (meerjaren)begroting 2020-2023 voor een nadere onderbouwing van dat percentage.

De lokale heffingen die het meest effect hebben op de lokale woonlasten zijn: onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Ter informatie: Huishoudens met een eigen woning betalen onroerende zaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Huishoudens met een huurwoning betalen alleen afvalstoffenheffing.

Onroerende zaakbelastingen

Een woning in Heemstede heeft zoals aangegeven in de begroting 2019 in 2019 een gemiddelde WOZ-ZDDUGH 50000 (peildatum 1-1-2018). Een verhoging van de OZB met 1% levert een PHHURSEUHQJVV RS YDQ ¼

OZB tarief woningen (eigenaren) 2019:	0,0811%
OZB tarief niet-woningen (eigenaren + gebruikers) 2019:	0,3853%

Conform bestaand beleid is het voornemen de OZB-opbrengsten 2020 ten opzichte van de begroting 2019 te verhogen met een inflatiecorrectie van 2,5%. Dit komt overeen met een extra opbrengst van FLUFD ¼ ZDDUYDQ ¼ YRRU ZRQLQJH ¼ YRRU QLHW

Rioolheffing

'H KRRJWH YDQ KHW WD 2019. Ten opzichte van de gemiddeld landelijk tarief van 1/196 voor de rioolheffing is dat 5,5% hoger (bron: Coelo atlas 2019). Het uitgangspunt is 100% kostendekkendheid.

De volgende ontwikkelingen worden -naast de reguliere loon/prijsindexering- meegenomen ter EHS DOLQJ YDQ KHW WDULHI WHU LQIRUPDWLH H 25.000,00 met M J L Q J Y D overeen met 1% stijging van de riolheffing):

- x Als uitgangspunt geldt het Gemeentelijk Rioleringsplan Heemstede en Bloemendaal 2017-2021, vastgesteld in de raad van 29 juni 2017. De GRP projecten leiden tot een stijging van 2,3% ten opzichte van het tarief 2019;
- x De stijging van de kapitaallasten leidt tot een stijging van 2,4% ten opzichte van 2019;
- x Aan de riolinvesteringen wordt het rente-omslagpercentage toegerekend;
- x Conform het raadsbesluit van 27 juni 2013 wordt vanaf 2014 gespaard in een voorziening vervangingsinvestering riolering, zodat met ingang van 2023 de riolinvesteringen ten laste van de voorziening kunnen worden gebracht. In 2020 word W F R Q I R U P K 55.000,00 met O G S p a r d ¼ in de voorziening. Dit leidt tot een stijging van 2,1%;
- x De afschrijvingstermijn van riolinvesteringen is met ingang van 2014 verhoogd van 60 jaar naar 70 jaar;
- x Ter informatie: De omvang van de voorziening riolering bedraagt per 1-1- 448.000.

Daarnaast dient nog rekening te worden gehouden met indexering. Aangezien ca. 50% van de exploitatie-uitgaven kapitaallasten betreffen, is rekening gehouden met een doorwerking van de indexering met 1,25% (50% van 2,5%).

& R Q F O X V L H G H Y H U Z D F K W L Q J L V G D W K H W U L R R O U H F K W X L W N R P V inflatiecorrectie van 1,25%. Per saldo een stijging van 8,1%. Inclusief inflatiecorrectie bedraagt het W D U L H I D I 224.150,00 in de begroting 2019 was voor 2020 een riolrecht berekend van 1/222,15, waarbij nog geen rekening was gehouden met inflatiecorrectie.

Afvalstoffenheffing

'H K R R J W H Y D Q K H W W D U L H I 268,80 H t e n o p z i c h t e r a t i e l a n d e l i j k U D D J W ¼ gemiddelde ad. 1/263 ligt het tarief in 2019 circa 2% hoger (bron: Coelo atlas 2019). Het uitgangspunt is 100% kostendekkendheid.

3 H U M D Q X D U L K H H I W K H W 5 L M N G H Y H U E U D Q G D O U 3 0 % p e r o n d V W L Q J Y H restafval. Dat is een verhoging van rui P 'H J H Y H U K R J L Q J 100,00 G r a l l a s t e r W o r ¼ Heemstede. Hiermee is in de 1^e begrotingswijziging 2019 reeds rekening gehouden. Dit leidt daardoor niet tot een nadeel in de voorjaarsnota 2019.

Naast het effect van de verbrandingsbelasting stijgt de afvalstoffenheffing in 2020 met 15,3% zonder de inflatiecorrectie als gevolg van de volgende ontwikkelingen:

		Bedrag	Percentueel
1.	Meer aanbod van restafval, doorwerking vanuit de voorjaarsnota 2019	227.000	7,2%
2.	Btw aandeel	47.000	1,5%
3.	Daling van de bijdrage uit de algemene reserve	100.000	3,3%
4.	Daling bijdrage verpakkingsmateriaal	100.000	3,3%
	Stijging kosten afvalstoffen	474.000	15,3%

Toelichting tabel:

- x De omvang van de voorziening afvalstoffen is per 1-1-2019 nihil. De jaarrekening 2018 liet een Q H J D W L H I H [S O R L W D W L H 227.000,00 in de jaarskening 2018 is de saldo van G H Y R R U] L H Q L Q J D I Y D O V W R I I H Q K L H U Y R R H U W J E B 3 227.000,00 in 2019 ¼ is structureel;
- x Het btw aandeel Y D Q 227.000) wordt bij de afvalstoffenheffing betrokken. Dit omdat de gemeenten in het verleden gekort zijn met de compensabele BTW in het gemeentefonds;
- x De onttrekking uit de algemene reserve ten gunste van de afvalstoffenheffing (kademota 2018-2 E H G U D D J W ¼ L Q 100.000 in 2020. De onttrekking is bedoeld om de stijging Y D Q G H D I Y D O V W R I I H Q K H I I L Q J W H I D V H U H Q 0 100.000,00 word E D O L Q J Y D Q G I rekening gehouden bij de berekening van het tarief voor 2020;
- x Verwach W Z R U G W G D W G H Y H U S D N N L Q J V E L M F G W D U H H Q G E D 7 2 0 0 0 D R M D V Q ¼ nadeel wordt structureel ingeschat.

7HU LQIRUPDWLH HHQ VWLMJLQJ YDQ GH N 30.000 Hogere lasten (OZB, afvalstoffenheffing en riolrecht) overeen met 1% stijging van de afvalstoffenheffing.

In totaliteit stijgt het bedrag dat doorberekend wordt in de afvalstoffenheffing door vorenstaande met ¼ 274.000 hogere lasten Meerlanden incl. btw ¼100.000 minder opbrengst (YHUSDNNLQJVP 100.000 minder Onttrekking aan de algemene reserve).

Dit leidt tot een verhoging van de afvalstoffenheffing met 15,3%.

&RQFOXVLH GH YHUZDFKWLQJ LV GDW GH DIYDOVWRIIHQKHILQJ X
 120 liter rolemmer) en daar moet nog een inflatiecorrectie bovenop van 2,5%. Per saldo een stijging
 YDQ ,QFOXVLHI LQIODWLHFRUUHFWL 167,25 De inflatiecorrectie is 2,5% (WDLHYHQ D
 EHJURWLQJ ZDV YRRU HHQ DIYDOVWRIIHQKHILQJ EHW H H Q G Y
 120 liter rolemmer). Ook hierbij was geen rekening gehouden met inflatiecorrectie.

Recapitulatie woonlasten voor burgers Heemstede in 2019 en 2020

De woonlasten in 2019 voor een burger van Heemstede, welke eigenaar is van een woning met een gemiddeld WOZ-waarde van ½506.000 ziet er als volgt uit:

Belastingsoort	2019	2020	mutatie t.o.v. 2019
2 = % ZRQLQJ JHPLGGHOGH : 2 = ZDDUGH + HHPVW #IG H		420 ¼	2,5%
Rioolheffing (incl. gewijzigde financieringssysteem riolinvesteringen)	208	224	8,1%
Afvalstoffenheffing (op basis van 240 liter rolemmer)	269	316	17,8%
Totaal	887	961	8,3%

Extra stijging woonlasten (naast de inflatiecorrectie)

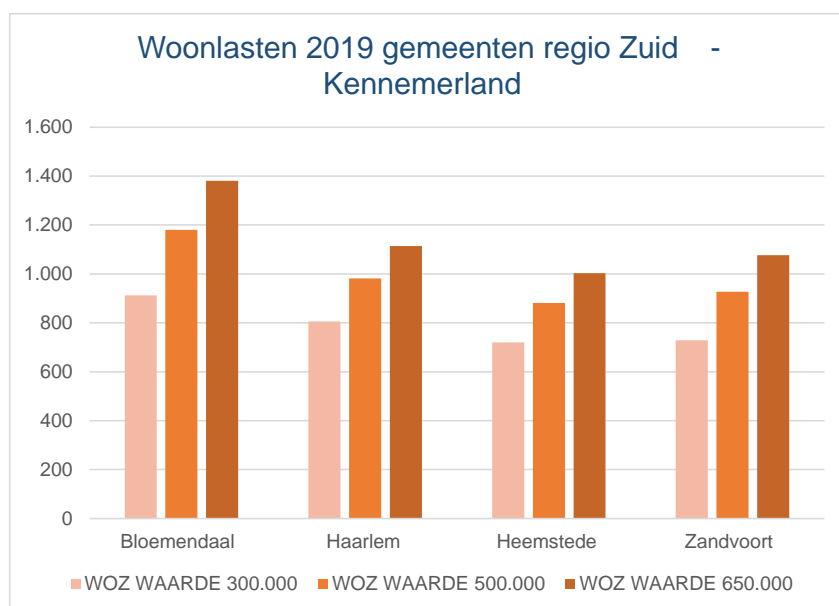
De totale woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en riolrecht) voor een huiseigenaar met een woning met een gemiddelde WOZ-waarde stijgen in 2020, naast de inflatiecorrectie van 2,5%, met 5,8% ten RSJLFKWH YDQ 'LW EWHNHQW SHIQ MPRWUDZDMDMDQJ Q J YDQ ¼ ¼ 2 extra lastenverhoging).

Een huurder betaalt alleen afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing stijgt inclusief inflatie, met 17,8%. Dit betekent voor een huurder met een 240 liter rolemmer een totale stijging v D Q ¼ ZDDUYDQ ¼ LQGH[HULQJ HQ ¼ H[WUD ODVWHQYHUKRJLQJ

Bij de opstelling van de begroting 2020 worden de kosten 2020 voor riol en afval (bv. kapitaallasten, kosten Meerlanden) in detail uitgewerkt. Ook het aantal aansluitingen wordt geactualiseerd. De definitieve tarieven 2020 ozb, riol en afval worden opgenomen in de belastingverordeningen 2020 en vastgesteld in de raad van december 2019.

Overzicht woonlasten 2019 gemeenten regio Zuid -Kennemerland.

Belastingsoort	Bloemendaal			Haarlem			Heemstede			Zandvoort		
	woz waarde woning 300.000	500.000	650.000	woz waarde woning 300.000	500.000	650.000	woz waarde woning 300.000	500.000	650.000	woz waarde woning 300.000	500.000	650.000
Onroerend zaakbelasting	356	593	770	265	441	574	243	406	527	298	497	645
Rioolheffing	189	219	242	157	157	157	208	208	208	197	197	197
Afvalstoffenheffing	369	369	369	383	383	383	269	269	269	234	234	234
Totale woonlasten 2019	913	1.180	1.381	805	982	1.114	720	882	1.004	729	928	1.076

2.6 Strategie sluitend financieel meerjarenperspectief

Zoals aangegeven in de inleiding zal in november een begroting vastgesteld moeten worden die structureel in evenwicht is. Dat wil zeggen dat er sprake is van een reëel en duurzaam materieel begrotingsevenwicht tussen structurele baten en lasten. Het financieel meerjarenbeeld laat tekorten zien waarvoor dekking gezocht moet worden teneinde een structureel sluitende begroting 2020-2023 vast te kunnen stellen. Dat betekent dat de komende periode gezocht gaat worden naar aanvullende dekkingsmiddelen. Dat bedrag kan nog wijzigen omdat in het financieel meerjarenbeeld nog geen rekening gehouden is met de effecten van de meicirculaire 2019 omdat deze nog niet beschikbaar was bij het schrijven van de kadernota.

Bij de aanpak is het belangrijk om de juiste balans te vinden tussen enerzijds een sluitend meerjarenbeeld en anderzijds te blijven innoveren en te werken aan de maatschappelijke opgaven.

Bij het opstellen van de kadernota zijn enkele speerpunten uiteindelijk niet meegenomen omdat er onvoldoende budgettaire ruimte beschikbaar is. In een tabel zijn deze speerpunten met bijbehorende bedragen benoemd.

In deze paragraaf wordt richting gegeven over de wijze waarop een sluitend financieel meerjarenbeeld kan worden gerealiseerd. Daarbij wordt gekeken naar oud voor nieuw, het investeringsprogramma, het voorzieningenniveau, gemeentelijk vastgoed, reserves & voorzieningen en naar de inkomsten. Hierbij wordt een tweedeling gemaakt, namelijk voorstellen die concreet als dekkingsmiddel worden voorgesteld. En enkele lijnen worden aangegeven op welke wijze een sluitend meerjarenbeeld kan worden gerealiseerd.

Nogmaals wordt opgemerkt dat de effecten van de meicirculaire 2019 nog niet zijn verwerkt in de kadernota. Wel is geanticipeerd op de doorwerking naar het gemeentefonds vanwege onderuitputting op de rijksbegroting 2018 door daar een inschatting van te maken. Ook op het nadelige effect van het btw compensatiefonds op het gemeentefonds is geanticipeerd. Voor beide onderdelen gaat het vanaf

RP HHQ LQJHVFKDW VWUXFWXUHHO QDGHHO YDQ ¼

SHU MDD

Bijstelling speerpunten/prioriteiten 2020 en verder

In onderstaande tabel is aangegeven welke speerpunten uiteindelijk niet zijn meegenomen in het financieel perspectief omdat deze niet passen in een sluitend meerjarenbeeld. Voor de begroting 2020 kan, op aangegeven van de raad, in de discussie over de kadernota onderzocht worden welke nu niet opgenomen speerpunten/prioriteiten alsnog gedekt kunnen worden.

Progr.	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
0	Uitbreiden online communicatie en dienstverlening	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
4	Voortzetting en uitbreiding combinatiefuncties	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
4	Kapitaallasten IHP onderwijs (het pluspakket)	0	-25.000	-50.000	-66.000
5	Inzet sociaal werkvoorzieningschap onderhoud openbare ruimte	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
5	Actualisatie groenbeleidsplan	-15.000	0	0	0
6	Preventief sociaal domein: versterken sociale basis	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
6	Jongeren in beeld	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
6	Implementatie parttime werken	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
6	Preventief Jeugdwet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
6	Minimabeleid	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
8	Duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
totaal		-202.000	-212.000	-237.000	-253.000

Concrete dekkingvoorstellen meerjaren perspectief

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de concrete dekkingvoorstellen voor het sluitend meerjarenperspectief. In onderstaande tabel zijn deze concrete dekkingvoorstellen opgenomen.

Toelichting	2020	2021	2022	2023
Concrete dekkingvoorstellen:				
Taakstelling ambtelijke organisatie	30.000	80.000	250.000	250.000
Frictiekosten ingroei taakstelling personeel t.l.v. alg. reserve	220.000	170.000	0	0
Indexeren parkeerbelasting (sinds 2011 niet geïndexeerd)	100.000	100.000	100.000	100.000
Verhoging ozb (2%) in 2021	0	125.000	125.000	125.000
Verhoging ozb (2%) in 2022	0	0	125.000	125.000
Totaal concrete dekkingvoorstellen	350.000	475.000	600.000	600.000

Taakstelling ambtelijke organisatie

In de kadernota is met betrekking tot de gedeeltelijke financiering van gewenste formatie uitbreiding en verhoging van het flexibel budget in het kader van de organisatieontwikkeling, door de ambtelijke organisatie reeds een WDDNVWHOOLQJRSJHQRPHQGLHRSORRSWYDQ ¼ L MDDU YDQDI (HQYHUGHUH WDDNVWHOOLQJRSJHQRPHQGLHRSORRSWYDQ ¼ L DPEWHOLMNH RUJDQLVDWLH ¼ YDQ ¼ HQGHWHLOLGHDOVLWHHNDIQLGEMW bestuurskracht van de gemeente Heemstede moet op peil blijven.

Frictiekosten ingroei taakstelling personeel t.l.v. algemene reserve

9RRUJHVWHOGZRUGWRPLQEXGJHWWDLUHJLQDOYDVWXLWWHJDDGDPEWHOLMNHRUJDQLVDWLH ¼ YDQ ¼ HQGHWHLOLGHDOVLWHHNDIQLGEMW algemene reserve te brengen. Dat bedrag is als volgt opgebouwd: LQ ¼ (¼ - ¼ HQ LQ ¼ -¼, @tareserves en voorzieningen is

aangegeven dat de algemene reserve ingezet kan worden ter dekking van frictiekosten. Bij de herijking van de nota reserves & voorzieningen wordt naast het opnieuw bepalen van doel en omvang ook gekeken welke bezuinigingsmogelijkheden er zijn bij de verschillende reserves en voorzieningen. Dat is van invloed op de omvang van de algemene reserve omdat middelen die vrijvallen uit bestemmingsreserves worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Indexering parkeerbelasting

De parkeertarieven zijn vanaf 2011 niet meer geïndexeerd (sindsdien ¼ SHJVOXJGJ wordt om de niet toegepaste indexering vanaf 2011 in 2020 te verdisconteren in de parkeertarieven. Vanaf 2020 is in het financieel meerjarenbeeld rekening gehouden mHWHHQH[WUDRSEUHQJVVY +LHUELMZRUGWRSJHPHUNWGDWYDQXLWGHQDMDDUVQRWDH het parkeren is meegenomen in de cijfers zodat per saldo een netto meeropbrengst resteert vanaf YDQ ¼

Verhoging ozb

Voorgesteld wordt om de ozb opbrengst, naast de jaarlijkse inflatiecorrectie, extra te verhogen in 2021 HQPHW'DW OHYHUWHHQVWUXFWXUHOHPHHURSEUHQJVVYRS 2022. Deze gefaseerde verhoging wordt voorgesteld teneinde de structurele uitgaven en inkomsten

met elkaar in balans te houden en we de lokale lasten in evenwicht moeten brengen met de opgaven waar we voor staan.

Ter info: In het financieel meerjarenperspectief is er rekening mee gehouden met de wettelijke afschaffing van precariobelasting op ondergrondse leidingen vanaf 2022. In Heemstede gaat het om HHQ VWUXFWXUHHO EHGUDJ YDQ ¼ GDW MDDUOLMNV GRRU GH J Waternet.

Lijnen overige dekkings mogelijkheden meerjarenperspectief

In deze paragraaf geven we de lijnen aan inzake overige dekkingsmogelijkheden voor het sluitend maken van het meerjarenperspectief. Hierbij wordt gedacht aan een mix van maatregelen betrekking hebbende op het investeringsprogramma, gemeentelijk vastgoed, reserves & voorzieningen, kostendekkendheid leges en het voorzieningenniveau. Deze onderdelen worden hierna afzonderlijk toegelicht. Om inzicht te geven in de uitgaven en inkomsten van de gemeente is in dit hoofdstuk een deel van de infographic uit de begroting 2019 opgenomen. Zo ontstaat een beeld waar de gemeente zijn geld aan uit geeft, waar ze geld vandaag krijgt en wat in rekening wordt gebracht bij de inwoners.

Investeringsprogramma

Bij het investeringsprogramma wordt opnieuw gekeken naar het verlagen of laten vervallen van een investeringskrediet, het aanbrengen van versoberingen en/of fasering in het project.

Gemeentelijk vastgoed

De gemeente staat voor een grote opgave voor het gemeentelijk vastgoed. Het is daarbij noodzakelijk helder te hebben welke gebouwen en gronden van het gemeentelijk vastgoed strategisch zijn voor de gemeente. Hiervoor zijn selectiecriteria opgesteld. Niet strategisch vastgoed kan worden verkocht. De incidentele opbrengsten uit verkoop komen ten goede van de algemene middelen. De structurele besparing op de exploitatielasten komt ten goede van de nog bestaande structurele taakstelling van ¼ YRRU RSWLPDOLVD WDH RSTGPHJHDEE uit de Raad. Het vastgoed kan de strategische voorraad wordt separaat een plan van aanpak gemaakt voor het verduurzamen ervan.

Reserves & voorzieningen

In het 3^e kwartaal van 2019 wordt een nieuwe nota reserves en voorzieningen - weerstandsvermogen aangeboden aan de raad. Daar wordt ingegaan op de omvang en het doel van de aanwezige reserves & voorzieningen en op de (gewenste) hoogte van de algemene reserve in relatie tot de aanwezige ILQDQFLS O Bij deze herijking wordt ook gekeken welke bezuinigingsmogelijkheden er zijn bij de verschillende reserves en voorzieningen.

In de 2^e zienswijze IHP onderwijs wordt voorgesteld om het surplus reserve sociaal domein in te zetten als dekkingsmiddel voor de incidentele lasten IHP YDQ FLDFDjoen. Deze incidentele lasten betreffen eenmalige inhaalafschrijvingen op de bestaande onderwijsgebouwen (afboeken boekwaarden) en incidentele kosten voor tijdelijke onderwijshuisvesting. De investering in het pand Kerklaan 61 (voormalig politiebureau) wordt geactiveerd en afgeschreven.

Kostendekkendheid leges

Een uitgangspunt is dat leges in principe kostendekkend zijn en meegroeien met het prijspeil. We starten met een onderzoek naar de kostendekkendheid van onze leges (o.a. bouwleges).

Voorzieningenniveau

Bij deze categorie gaat het onder andere om subsidies, het sociaal domein, het dienstverleningsniveau, de openbare buitenruimte en het IHP onderwijs.

Overzicht baten en lasten gemeente Heemstede (cijfers infographic begroting 2019)

Wat komt er binnen?	
Algemene uitkering	29.172.000
Rijksvergoedingen	3.541.000
Lokale heffingen	14.109.000
Huren en pachten	1.448.000
Dividenden	1.388.000
Overige opbrengsten	4.902.000
	54.560.000

Wat betalen inwoners daar aan mee?	
Onroerend zaakbelasting	6.332.000
Afvalstoffenheffing	2.792.000
Rioolheffing	2.650.000
Parkeerbelasting	760.000
Begrafenisrechten	570.000
Omgevingsvergunning	200.000
Reisdocumenten	140.000
Overige leges/belastingen	334.000
Precariobelasting	203.000
Hondenbelasting	128.000
	14.109.000

Waarvoor geven we het uit?	
Bestuur en dienstverlening	12.803.000
Veiligheid	1.884.000
Verkeer, vervoer en waterstaat	4.981.000
Economie	191.000
Onderwijs	2.123.000
Sport, cultuur en recreatie	4.835.000
Sociaal domein	19.591.000
Volksgezondheid en milieu	6.671.000
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	1.481.000
	54.560.000

3 3URJUDPPD ¶ V P H W N I D Q ¶ Q F L H H O

In dit hoofdstuk worden de ILQDQFLsOH NDGHUV SHU SURJUDPPD WRHJHOLFKW & YRRU GH NDGHUQRWD¶ ZRUGW SHU SURJUDPPD LQJHJDDQ RS

- x speerpunten 2018-2022;
- x de relevante (nieuwe) beleidsontwikkelingen;
- x de financiële kaders gesplitst naar lasten en baten;
- x een toelichting op de financiële kaders.

Daarnaast wordt, indien van toepassing, aan het eind van het programma aangegeven welke prioriteiten uiteindelijk niet zijn meegenomen in het financieel perspectief omdat er onvoldoende budgettaire ruimte beschikbaar is.

Programma 0 Bestuur en dienstverlening

Inleiding

De wereld om ons heen verandert snel met een andere rol van de overheid, verdergaande digitalisering en omvangrijke maatschappelijke vraagstukken die we niet alleen kunnen oplossen. Dit vraagt dat we moeten nadenken over nieuwe vormen van democratie en de wijze waarop we participatie vormgeven. We werken samen met inwoners en gemeenteraad aan een ontwikkelprogramma waarbij we zoeken naar passende vormen, ruimte geven om te experimenteren en nieuwe initiatieven van inwoners en raad stimuleren. Excellente dienstverlening blijft het uitgangspunt. Belangrijk daarbij is de nieuwe Omgevingswet waarbij inwoners advies op maat krijgen en makkelijk (online) een omgevingsvergunning moe WHQ NXQQHQ DDQYUDJHQ 9DQXLW KHV ZDDU KHW NDQ SHUVRQOLMN ZDDU KHW PRHW¶ JHWWHQ ZH LQ RS KH dienstverlening en communicatie met nieuwe digitale producten en diensten en themagerichte online platforms en websites. We sluiten daarmee aan op de snel voortschrijdende digitalisering van de samenleving en digitale transformatie van onze organisatie. Onderlegger hiervoor is het informatiebeleidsplan waarin onze digitaliseringsvisie wordt vertaald naar haalbare doelstellingen. Het technische ICT-beheer outsourcen we naar een externe partij, waarbij GRIT transformeert van een beheer naar een regieorganisatie. Bovenstaande ontwikkelingen vragen om een gemeentelijke organisatie die wendbaar is, met weerbare professionals en een stevige bedrijfsvoering. Als kleinere gemeente kunnen we dit alleen in samenwerking met de regio realiseren. Daarnaast wordt een extra investering gevraagd ter versterking van de ambtelijke organisatie. Dit alles binnen de context van een duurzaam verantwoord financieel beleid waarbij we beschikken over voldoende reserves en scherp blijven sturen op gemeentelijke uitgaven.

Speerpunten 2018 -2022

Ontwikkelprogramma Participatie en Nieuwe Democratie

De samenleving verandert en vraagt steeds meer om verbinding. Dit vraagt van ons dat we nadenken over nieuwe vormen van democratie en de wijze waarop we participatie vormgeven. We doen dit door, VDPHQ PHW LQZRQHUV HQ JHPHHQWHUDDG WH ZHUNHQ DDQ HHQ RQW participatie en nieuwe democratie. Binnen dit ontwikkelprogramma ontdekken we elkaars visie op GH]H WZHH WKHPD¶V HQ]RHNHQ ZH QDDU YRUPHQ GLH SDVVHQ ELM + hiermee te experimenteren in concrete fysieke en sociale projecten en stimuleren nieuwe initiatieven van inwoners en raad. Naast het geven van ruimte, stellen we ook geld ter beschikking om zowel het proces als de experimenten en nieuwe initiatieven mogelijk te maken.

Dienstverlening

Excellente dienstverlening is het uitgangspunt; we blijven kijken waar we ons kunnen verbeteren. Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet, waarbij we garanderen dat iedereen toegang heeft tot de dienstverlening.

Duurzaam verantwoord financieel beleid

Beschikking over voldoende reserves, scherp blijven sturen op gemeentelijke uitgaven en kostendekkende tarieven waar een duidelijke tegenprestatie tegenover staat voor o.a. afvalstoffen- en rioolheffing.

Ontwikkeling van de organisatie

Taken zijn veranderd, taken zijn overgedragen van Rijk naar de gemeente en deze trend zet zich door. Aandachtspunt daarbij is dat er voldoende ruimte voor regie en verantwoordelijkheid van inwoners is bij de eigen leefomgeving en de voor hen relevante besluitvorming. De samenwerking op bedrijfsvoering met Bloemendaal wordt gecontinueerd. De samenwerking op de samenwerking Heemstede- Diverse opgaven vragen om een gezamenlijk optrekken en/of gezamenlijke visie en regionale samenwerking, zoals verkeer en mobiliteit, wonen, duurzaamheid, economie, recreatie en toerisme en werkgelegenheid. Daar zetten we stevig op in. De MRA Kennemerland is het platform waar we trachten om de belangen van Heemstede zo goed als mogelijk te behartigen. Daarnaast biedt de MRA kansen om de belangen van de regio als geheel beter te behartigen. Samen met de raden zoeken we naar de wijze waarop het democratisch gehalte van de samenwerking kan worden versterkt.

Ontwikkelingen

Omgevingswet (OW)

Ook vanuit de landelijke overheid komen ontwikkelingen op ons af als het gaat over deze twee nieuwe wetgeving. Dit vraagt van de gemeentelijke overheid een duidelijke visie op het proces van participatie en de wijze waarop het getoetst wordt. De nieuwe OW heeft ook consequenties voor de dienstverlening, waarbij advies op maat en het eenvoudig indienen van een omgevingsvergunning centraal staan. En het vraagt om een andere manier van werken waarbij vraagstukken nog integraler benaderd worden. Dit heeft gevolgen voor werkprocessen en vereiste competenties.

Right to Challenge

Naast de omgevingswet is de minister ook bezig met het opstellen van een modelverordening over het overnemen als zij denken het slimmer, beter, goedkoper of anders te kunnen doen. De modelverordening is naar verwachting eind 2019 gereed. Het is vervolgens aan de gemeenten om het Right to Challenge vorm te geven op basis van de lokale behoeften.

Reisdocumenten

De vervangingstermijn van reisdocumenten is in 2014 aangepast van 5 naar 10 jaar. Hierdoor daalt de opbrengst aan leges voor reisdocumenten en het aantal baliebezoeken in de periode 2019 t/m 2023 met gemiddeld 50-75% (zg. paspoortendip). Vanaf 2024 herstelt het aantal vragen zich weer tot 2029.

Aandeelhouderschap Eneco

In de raadsvergadering van 28 september 2017 heeft de raad van Heemstede het principebesluit genomen om het aandelenbelang in Eneco af te bouwen. Een ruime meerderheid van de gemeentelijke aandeelhouders heeft een principebesluit tot afbouw genomen. Het definitieve besluit zal medio 2020 worden voorgelegd aan de raad.

Uitgangspunt is dat de opbrengst van Eneco wordt ingezet om het verlies aan dividendopbrengsten te 437.500. Bij verkoop van Eneco komt de dividenduitkering te vervallen maar daar staat tegenover dat een eenmalige verkoopopbrengst wordt ontvangen. De uiteindelijke financiële weging kan pas worden gemaakt als het definitieve besluit tot verkoop voorligt.

Gemeentefonds

Op het moment van het schrijven van deze kadernota is de meicirculaire 2019 nog niet beschikbaar en is uitgegaan van de cijfers t/m de decembercirculaire 2018. Over de uitkomsten van de meicirculaire 2019 wordt u separaat geïnformeerd. In deze kadernota is wel rekening gehouden met actualisatie van de gemeentefondsmaatstaven en met de structurele doorwerking van de onderuitputting van de rijksbegroting 2018 en het btw compensatiefonds. Het gaat daarbij om een structurele verlaging van het gemeentefonds van 1/267.000 per jaar.

Ambtelijke organisatie

De wereld om ons heen verandert snel. Dit stelt de organisatie van Heemstede voor sneller elkaar opvolgende nieuwe uitdagingen. Onze rol verandert, net als de taken die wij uitvoeren en de wijze waarop we dit doen.

Speerpunt hierbij zijn:

- andere rol van de overheid, naast dienstverlener en bewaker van het algemeen belang, ook partner van inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven; vanuit de participatie soms meer met een procesrol dan een inhoudelijke
- verdergaande digitalisering
- vraagstukken zijn steeds omvangrijker en complexer en kunnen we niet alleen oplossen zoals de energietransitie en implementatie van de omgevingswet.

Als organisatie zorgen we ervoor dat we ook voor onze inwoners en het bestuur een waardevolle en krachtige organisatie zijn en blijven. Dit vraagt om een wendbare organisatie met professionals en een stevige bedrijfsvoering. Dit is niet alleen als kleinere gemeente te realiseren. Het belang van samenwerking in de regio groeit. Samenwerking lost echter niet alles op. De basisbezetting staat onder druk, zeker waar nieuwe taken uitgevoerd moeten gaan worden.

ICT

De digitalisering van de samenleving en als gevolg daarvan de digitale transformatie van de overheid, zal de komende jaren verder doorzetten. Door het verregaand automatiseren van processen leidt dit enerzijds tot aanvullende ICT-investeringen en anderzijds tot besparingen op personele capaciteit. Er LV HHQ WRHQDPH DDQ ODQGHOLMNH SURJUDPPD¶V HQ PDDWUHJHOHQ Generieke Digitale Infrastructuur (GDI), de digitale Agenda 2020, Samen organiseren (samen applicaties ontwikkelen, samen inkopen e.a.) of het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). En er is een toename aan Europese en landelijke wet- en regelgeving, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet Hergebruik Overheidsinformatie.

Beleid mee vanuit 2019 naar 2020

Hieronder wordt het beleid beschreven voor de onderdelen: participatie, dienstverlening, organisatieontwikkeling, ICT en financiën.

Participatie

Ontwikkelprogramma Participatie en Nieuwe Democratie

In 2019 zijn we gestart met het ontwikkelprogramma Participatie en Nieuwe Democratie. Dit traject loopt de komende jaren door. Uit het traject rondom het ontwikkelprogramma volgt meer duidelijkheid over wat een passende invulling is voor het budget Nieuwe Initiatieven. In 2020 wordt gestart met de concrete invulling en uitvoering.

Met het participatiebeleid dat in 2019 wordt opgesteld, zal in 2020 concreet worden gewerkt. Na het beleid een jaar te hebben toegepast zal het worden geëvalueerd en waar nodig worden aangepast. Hierbij worden ook eventuele nieuwe ontwikkelingen vanuit bijvoorbeeld de omgevingswet meegenomen.

Het ontwikkelprogramma Participatie en Nieuwe Democratie levert door het experimentele karakter steeds weer nieuwe inzichten en activiteiten op. Dit doen we samen met inwoners en de raad. Op voorhand is nog niet te benoemen wat deze zullen zijn. We willen hier optimaal de ruimte voor geven. Niet alleen in houding en gedrag, maar ook door flexibel om te gaan met het budget nieuwe initiatieven in combinatie met het budget ontwikkelprogramma participatie (en nieuwe democratie).

Uitvoering motie 'De jeugd heeft de toekomst'

Binnen dit traject wordt ook de vraag meegenomen hoe de jeugd beter betrokken kan worden. Dit sluit DDQ RS GH PRWLH µ'H MHXJG KHHIW GH WRHNRPVW¶ ZDDU RRN GH UD bezighoudt.

Voorstellen die volgen uit het traject rondom het ontwikkelprogramma en aanspraak doen op het E X G J H W 200000 worden altijd eerst ter goedkeuring aangeboden aan de raad.

Dienstverlening

Duidelijke feedback over meldingen openbare ruimte

Het werkproces is in 2019 geoptimaliseerd, waarbij medewerkers ondersteund worden door een efficiënte applicatie die op klantgerichte wijze de dialoog met de inwoners faciliteert. Dit leidt ertoe dat inwoners in 2020 op persoonlijke wijze een duidelijke terugkoppeling krijgen over hun melding.

- x Ook wordt voorzien dat de benodigde vaste capaciteit voor het beleidsveld Ondernijning zal toenemen. Tevens is, in ieder geval tijdelijk, extra inzet nodig op het terrein zorg en veiligheid. Deze inzet is noodzakelijk om op kracht mee te kunnen doen in de regionale ontwikkelingen rondom het samenbrengen van taken in de zorg- en veiligheidsketen.

Een aantal knelpunten heeft de ambtelijke organisatie zelf opgelost, bijvoorbeeld door de herstructurering van de ambtelijke top is onder andere capaciteit vrijgespeeld om de gewenste controllersfunctie te kunnen formaliseren.

Er resteert dan nog een $Q R R G J D N H O L M N H X L W E U H L G L Q J Y D Q \frac{1}{4}$ ZDDUYRRU worden. Deze uitbreiding is 2,4% van de totale loonsom.

Flexibel inhuurbudget

Op basis van het strategisch HRM-beleid 2017 ±2020 is een incidenteel flexibel inhuurbudget toegeke $Q G Y D Q \frac{1}{4}$ WRW HQ PHW 'H SUDNWL MN OHHUW GDW HHQ een flexibel budget om nieuwe taken en opgaven goed te kunnen opvangen en waar nodig te overbruggen naar een structurele inbedding. Maar ook de spanning op de arbeidsmarkt dwingt op een aantal gebieden tot meer tijdelijke inzet doordat een aantal vacatures moeilijker zijn te vervullen terwijl de mobiliteit is toegenomen. Kortom, onze noodzakelijke wendbaarheid vraagt om een structureel flexibel inhuurbudget.

Dit wordt versterkt door het feit dat de aard van de werkzaamheden van een gemeente zeer gevarieerd is. We leveren meer dan 200 producten/diensten. Dit vraagt regelmatig om tijdelijke maatwerkoplossingen aan personele inzet en inhuur van diverse omvang en aard:

- x inhuur van expertise en capaciteit ten behoeve van specifieke opgaves/dossiers (bijvoorbeeld bij ruimtelijke ontwikkelingen en uitvoering).
- x we zijn gestart met een studentenflexpool waarbij we laagdrempelig (overzichtelijke) hand- en spandiensten snel kunnen uitzetten, met als bijkomend voordeel dat - vanuit arbeidsmarktperspectief - toekomstig arbeidspotentieel praktijkervaring opdoet en kan kennismaken met het werken bij de gemeente en met ons als werkgever.
- x de deelname van tot nu toe 13 medewerkers aan de regeling generatiepact vraagt om creativiteit bij herbezetting omdat het vaak om een klein aantal uren gaat met tijdelijke maatwerk oplossingen.

Het huidige flexibele inhuurbudget blijkt in deze context te gering, want deze is in het voorjaar al $u L W J H S X W 9 - 1 : H J U R H L H Q G D D U R P W R H Y L 30.000 \text{ €}$ of 2020 LEHO LQKXXUE ZDDUYDQ DO $\frac{1}{4}$ LV WRHJHNNHG QDDU XLWHLQGHOLMN HHQ EHQ YDQ $\frac{1}{4}$ SHU MDDU YDQDI 'L W s o n V YDQ GH WRWDOH ORR

Ter financiering van dit flexibel inhuurbudget neemt de ambtelijke organisatie een taakstelling op zich $Y D Q \frac{1}{4}$ 8LWHUOLMN WH UHDOLVHUHQ LQ GLW NRPW GXV WH UHDOLVHHUEDDU GRRU μ Z a l e e n y (v a x w e r k p r o c e s s e n) U n d e r o p t i m a l i s e e r d v a n werkprocessen en herstructurering van de leidinggevende structuur van de organisatie. Deze taakstelling/re-allocatie van formatie kan alleen gefaseerd gerealiseerd worden. Hiervoor is een incidenteel frictiebudget noodzakelijk.

Deze extra investering in de basisbezetting en het flexibelbudget is noodzakelijk om de organisatie in de basis te verstevigen en de bestuurskracht te waarborgen. Indien grote opgave/nieuwe taken tot ons komen die wij nu niet kunnen overzien, zullen opnieuw keuzes gemaakt moeten worden hoe dat zich verhoudt tot de ambtelijke bezetting.

GRIT/Informatisering (ICT)

GRIT

In 2019 is het technisch beheer van de ICT, geoutsourcet naar een externe partij. In 2019 vindt de technische transitie plaats en wordt GRIT getransformeerd van een beheer naar een regieorganisatie. In 2020 start de beheerfase, waarbij de taken van GRIT vooral liggen in besteding van de gemaakte afspraken en samenwerking met de externe partij. Voor meer achtergrondinformatie verwijzen we naar het raadsbesluit van 18 april 2019.

Informatisering

De context van de informatievoorziening (IV) van gemeenten wordt de komende jaren steeds complexer. Deze context waarin we de IV moeten vormgeven wordt gevormd door maatschappelijke geschetste ontwikkelingen die op ons af komen is de eigen ambitie hierbij mede bepalend.

In het najaar 2019 wordt een informatiebeleidsplan (IBP) opgeleverd, waarin een visie wordt opgesteld

1. IV maakt mogelijk, al V RYHUNRHSOHQG WKHPD YRRU GH DQGHUH WKHPD de missie
2. Volwaardige procesondersteuning, om tot zoveel mogelijk standaard en geautomatiseerde dienstverlening te komen. En daar waar nodig maatwerk mogelijk te maken
3. De informatie gestuurde gemeente, om op strategisch, tactisch en operationeel niveau op basis van informatie de gemeente te besturen, van beleid tot operationele processen
4. Een gedegen stabiele basis, om de continuïteit en stabiliteit van de dienstverlening te kunnen garanderen
5. Innovatieve IV-inzet, waarbij we vraagstukken in de gemeente kunnen oplossen door de inzet van innovatieve informatievoorzieningen
6. Doorontwikkeling IV-organisatie, als thema omdat een goede IV vraagt om een goede IV-organisatie en we midden in de digitale transformatie zitten die hierom vraagt

Aangezien het informatiebeleidsplan na input vanuit de Raad op onderdelen eind 2019 ter besluitvorming wordt voorgelegd, zal de financiële uitwerking van het meerjaren ICT beleid pas vanaf 2021 en volgende jaren in de begroting worden verwerkt. Voor mogelijke extra budget-/investeringsaanvragen zullen daarvoor nog concrete voorstellen ter besluitvorming worden voorgelegd.

Financiën

Hondenbelasting

Voorgesteld wordt om de hondenbelasting vanaf 2020 gefaseerd af te schaffen tot 2022. Hiermee

YHUYDOW VWUXFWXUHHO GH RSEUHQJVMQ KRQHQQEHO V W L Q J H G Y D Q D I
 ¼ . In de begrotingsraad van november 2018 is een motie ingediend om in 2019 financiële ruimte te vinden voor het afschaffen van de hondenbelasting zodat met ingang van 1 januari 2020 de hondenbelasting kan komen te vervallen. Afgesproken is dat dit terugkomt in de kadernota. Vanwege het financieel meerjarenperspectief wordt de afschaffing geleidelijk doorgevoerd. In 2018 werd in 239 van de 380 gemeenten hondenbelasting geheven; in 2008 was dat in 323 van de 443 gemeenten (bron CBS).

Financieel kader

(zie volgende pagina)

Financieel kader Programma 0 Bestuur en ondersteuning				
Toelichting	jaarlasten			
	2020	2021	2022	2023
<i>Doorwerking Najaarsnota 2018:</i>				
APPA verzekering	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000
Informatieplan GBKZ	✓ -42.000 ✓	✓ -42.000 ✓	✓ -42.000 ✓	✓ -42.000 ✓
<i>Doorwerking Voorjaarsnota 2019:</i>				
Informatiebeveiliging	-38.000	-38.000	-38.000	-38.000
Topdesk	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Stelpost cao stijging 2019	-110.000	-110.000	-110.000	-110.000
<i>Doorwerking vanuit bestaand beleid, reeds genomen besluiten of (meerjaren)begroting 2019:</i>				
Gemeenschappelijke Regeling IT (GRIT)	✓ 2.000 ✓	✓ 4.000 ✓	✓ -7.000 ✓	✓ -37.000 ✓
Verkiezingen	100.000	67.500	67.500	57.500
Incidentele kosten gemeenteraadsverkiezingen	0	0	-20.000	0
Doorontwikkelen zaakgericht werken	50.000	50.000	50.000	50.000
Beheerkosten aansluiten generieke digitale infrastructuur (GDI) en business intelligence tool	-6.000	✓ -16.000 ✓	✓ -16.000 ✓	✓ -16.000 ✓
<i>Investeringsprogramma:</i>				
a. Integraal HuisvestingsPlan onderwijs	bij progr. 4	bij progr. 4	bij progr. 4	bij progr. 4
b. riool/afval/begraafplaats	in tarief	in tarief	in tarief	in tarief
c. GRIT (integraal hierna opgenomen)	apart	apart	apart	apart
d. overige investeringen	-12.000	-253.000	-294.000	-255.000
e. afbouw stelpost onderuitputting kapitaallasten	-100.000	-133.000	-166.000	-200.000
<i>Autonome ontwikkelingen:</i>				
Wegvallende overheadbijdrage gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude inzake IASZ	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
<i>Prioriteiten 2020-2023:</i>				
Formatie griffie	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000
Flexibel inhuurbudget	-130.000 ✓	✓ -100.000 ✓	✓ -150.000 ✓	✓ -150.000 ✓
Aanvulling basisbezetting ambtelijke organisatie	-279.000	-279.000	-279.000	-279.000
Huis van de gemeente	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
totaal lasten	✓ -680.000 ✓	✓ -964.500 ✓	✓ -1.119.500 ✓	✓ -1.134.500 ✓
<i>Doorwerking Voorjaarsnota 2019:</i>				
Opbrengst fiscaal parkeren	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Dividend Eneco	175.000	0	0	0
Dividend BNG	39.000	39.000	39.000	39.000
<i>Doorwerking vanuit bestaand beleid, reeds genomen besluiten of (meerjaren)begroting 2019:</i>				
Afschaffen precariobelasting ondergrondse kabels	0	0	-125.000	-125.000
Dividend Meerlanden	-51.000	-74.000	-30.000	24.000
<i>Gemeentefonds:</i>				
Gemeentefonds (obv begroting 2019+1e wijziging)	538.000	964.000	1.224.000	1.517.000
Gemeentefonds (VJN: actualisatie + onderuitputting rijksbegroting + effect btw comp.fonds)	✓ -267.000 ✓	✓ -267.000 ✓	✓ -267.000 ✓	✓ -267.000 ✓
<i>Inkomsten:</i>				
Afschaffen hondenbelasting	-50.000	-50.000	-128.000	-128.000
totaal baten	✓ 324.000 ✓	✓ 552.000 ✓	✓ 653.000 ✓	✓ 1.000.000 ✓
totaal programma 0 (lasten minus baten)	-356.000	-412.500	-466.500	-134.500

Toelichting financieel kader

Hieronder worden onderwerpen toegelicht die hiervoor niet aan de orde zijn gekomen. De doorwerkingen vanuit de najaarsnota 2018 en de voorjaarsnota 2019 worden niet toegelicht. Daarvoor

Gemeenschappelijke regeling IT (GRIT)

In het raadsvoorstel inzake de outsourcing ICT diensten is het financieel meerjarenbeeld gepresenteerd voor de komende jaren. Zonder rekening te houden met eenmalige transitiekosten omdat die eenmalig worden onttrokken aan de algemene reserve bedraagt in 2019 het Heemsteedse

DDQGHHO LQ * 5,7. Vanaf 2020 komt het Heemsteeds aandeel GRIT uit op de volgende

EHGUDJHQ ¼ ¼ ¼ HQ ¼

Verkiezingen

Voor 2020 staan geen verkiezingen gepland. In 2021 is rekening gehouden met de verkiezing voor de Tweede Kamer en in 2022 de gemeenteraadsverkiezingen. Voor 2023 staan twee verkiezingen gepland, te weten Provinciale Staten/Waterschappen gecombineerd. De gemiddelde kosten per

YHUNLH]LQJ]LMQ JHUDDPG RS ¼ 'H PHH Verkiezingen zijn YRRU GH JHFR

JHVFKDW. OS ¼

Incidentele kosten gemeenteraadsverkiezingen

,Q LV UHNHQLQJ JHKRXGHQ PHW H[WUD XLWJDYHQ YDQ ¼ L Y
Om de Heemsteedse kiezers te informeren worden - conform de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 - verschillende communicatiemiddelen ingezet.

Doorontwikkelen zaakgericht werken en beheerskosten GDI en BI-tool

,Q LV YRRU GH GRRURQWZLNNHOHQ YDQ KHW]DDNJHULFKW ZHUNH
opgenomen, met ingang van 2020 vervalt deze kostenpost. Doordat de investering Generieke Digitale
,QIUDVWUXFWXXU *', GRRUVFKXLIW QDDU WUHGHQ GH MDDUOLMN
HHUVW RS YDQDI 'H EKHUNRVWHQ YDQ GH 100% per jaar OHHV ,QWHOOLJ
op vanaf 2020.

Investeringsprogramma

Deze lasten betreffen de kapitaallasten (rente en afschrijving) van de investeringen uit het investeringsprogramma. Het investeringsprogramma is opgenomen als bijlage in de kadernota.

Afbouw stelpost onderuitputting kapitaallasten

In de begroting wordt - GRRU PLGGHO YDQ KHW RSQHPHQ YDQ HHQ -VWHOSRVW
jaarlijks rekening gehouden met het feit dat de kapitaallasten in werkelijkheid lager uitvallen dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat investeringsuitgaven later plaatsvinden dan begroot. Jaarlijks wordt in de voorjaarsnota gerapporteerd over de onderuitputting kapitaallasten. Uit de voorjaarsnota 2019 blijkt inderdaad dat de kapitaallasten lager uitvallen dan geraamd en de stelpost nagenoeg wordt gerealiseerd.

Door onze toezichthouder (de provincie Noord-Holland) is, naar aanleiding van de begroting 2019, aangekondigd dat zij deze stelpost niet meer als structureel dekkingsmiddel accepteren, wel als incidenteel dekkingsmiddel. In deze kadernota wordt voorgesteld om de stelpost geleidelijk te

YHUODJHQ YDQ ¼ LQ QDDU ¼ LQ ¼ LQ ¼

2023. In het kader van de voorbereiding van de kadernota is aan de vakafdelingen gevraagd om de planning van de gemeentelijke investeringen in het investeringsprogramma opnieuw te toetsen op haalbaarheid en om bij het plannen van de gemeentelijke investeringen rekening te houden met de doorlooptijd en het betalingsritme van de investering.

Ter info: de gemeentelijke investeringen starten deels wel in het geplande jaar, maar de werkelijke uitgaven in het aanvangsjaar zijn veelal lager dan gepland. Bij het ramen van de gemeentelijke investeringen en de jaarlijkse kapitaallasten wordt geen rekening gehouden met de doorlooptijd van het project en het betalingsritme van de investering. Hierdoor worden de kapitaallasten bij aanvang van het project veelal te hoog geraamd.

Wegvallende overheadbijdrage Haarlemmerliede & Spaarnwoude inzake IASZ

In 2018 is van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude vanwege de fusie met de gemeente +DDUOHPHUPHHU HHQ VFKDGHEHGUDJ RQWYDQJHQ YDQ ¼ LQ Y
 , \$6 = SHU MDQXDUL 273.000 YDQ Kijk op de Weg
 MDDUOLMNV ¼ GLH EHUHNHQQ LV RS EDVLV YDQ HHQ VWDIIHO
 GH MDDUUHNHQLQJ LV YRRUJHVWHOG RP YDQ GH HHQPDOLJ RQWYD
 wenden voor 2019 en het restant vrij te laten vallen in het rekeningresultaat. In deze kadernota wordt de structureel wegvallende overheadbijdrage van de gemeente Haarlemmerliede verwerkt. Het variabele deel van de overheadkosten wordt ingezet als dekkingsmiddel voor de wegvallende RYHUKHDGYHUJRHGLQJ ZDDUGRRU QDDU YHUZDFKWLQJ ¼ DDQ NF

Formatie griffie

De griffie heeft in 2019 tijdelijk de formatie mogen uitbreiden. In de praktijk blijkt dat uitbreiding van de commissiegriffier Ruimte en Middelen naar 32 uur structureel nodig is. De extra kosten bedragen ¼ SHU MDDU

Flexibel inhuurbudget en aanvulling basisbezetting ambtelijke organisatie

9RRU GH ILQDQFLsOH WRHOLFKWLQJ ZRUGW YHUZHJHQ QDDU GH SDUD.
 EDVLV LQ GLW SURJUDPPD

Huis van de gemeente

Onderzocht wordt in hoeverre de huidige inrichting van de publiekshal voldoet aan de huidige en toekomstige eisen op het gebied van dienstverlening en participatie. Prioriteit heeft het verbeteren van de privacy en de luchtzuivering in de ruimtes waar Handhaving en het CJG gehuisvest zijn. Hiervoor is in de jaarschijf 2 HHQ NUHGLHW RSJHQRPHQ YDQ ¼

Afschaffen precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen

Het Rijk heeft besloten precariobelasting voor kabels en leidingen van nutsbedrijven per 1 juli 2017 af te schaffen. Het kabinet heeft gekozen voor een overgangstermijn van 5 jaar. Gemeenten die op 10 februari 2016 (datum wetsvoorstel) een verordening met tarief hebben vastgesteld voor het heffen van precariobelasting van nutsbedrijven kunnen nog tot uiterlijk 1 januari 2022 precariobelasting heffen. MHW LQJDQJ YDQ YHUYYDOOHQ GHUKDOYH GH LQNRPVWHQ DG ¼

Dividend Meerlanden

In de prognose 2020-2022 (uit de begroting 2019) van Meerlanden zijn de volgende ontwikkelingen opgenomen:

1. 2QWZLNNHOLQJ ZDUPWHQHW LQYHVWHULQJ ¼ POQ
2. Verplaatsing ove UVODJORRGV LQYHVWHULQJ ¼ POQ
3. 5HF\FOHSHLQHQ LQYHVWHULQJ ¼ POQ
4. 9\$1* JPHHHQWHQ LQYHVWHULQJ ¼ POQ

Bij realisatie van deze plannen is er sprake van een hoog investeringsniveau in de komende jaren. Dit leidt tot een hoge financieringsbehoefte en lagere solvabiliteit. Daarnaast zijn de uniforme tarieven ingevoerd. Deze ontwikkelingen leiden tot een lagere winst van Meerlanden en daarmee tot een lagere dividenduitkering. De dividenduitkering vindt plaats binnen de bandbreedte van het eerder in het Algemeen Bestuur van Meerlanden vastgestelde dividendbeleid.

De prognose van de dividenduitkering Meerlanden aan Heemstede voor de jaren 2019 tot en met 2022 is als volgt (bron: presentatie Meerlanden van 7 maart 2019):

	2019	2020	2021	2022
Dividenduitkering Heemstede	¼152.200	¼128.600	¼172.700	¼227.000
Begroting Heemstede	¼203.000	¼203.000	¼203.000	¼203.000
Vershil (-/- is nadeel)	-/- ¼50.800	-/- 74.400	-/- ¼30.300	¼24.000

Het dividend wordt door Heemstede 1 jaar later ontvangen, en daarom overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ook in dat jaar verantwoord. Het dividend Meerlanden over 2019 wordt bijvoorbeeld in Heemstede in 2020 verantwoord. In de begroting van Heemstede is structureel rekening gehou XGHQ PHW HHQ GLYLG 203.000 LWNHULQJ YDQ ¼

De dividenduitkering over 2018, die door Heemstede in 2019 wordt verantwoord, is nog niet bekend. (H Q Y H U V F K L O P H W 2018.000.2.1 in de Jaarverslag 2019 van Heemstede worden verwerkt. Bovengenoemde ontwikkelingen hebben nog geen effect op de dividenduitkering over 2018 van Meerlanden die door Heemstede in het boekjaar 2019 wordt verantwoord.

Gemeentefonds

In de programmabegroting 2019 is in het meerjarenperspectief rekening gehouden met de effecten tot en met de septembercirculaire 2018. De hogere algemene uitkering in de meerjarenbegroting wordt met name veroorzaakt door de stijging van de rijksuitgaven. Daarnaast is in de raming rekening gehouden met een actualisatie van de gemeentefondsmaatstaven.

In de voorjaarsnota 2019 is rekening gehouden met onderuitputting in de rijksbegroting 2018 en het btw compensatiefonds die doorwerkt in de gemeentefondsuitkering naar 2019 e.v. jaren. Het gaat vanaf 2020 om een ingeschat V W U X F W X U H H O 2020.000 per jaar. Y D Q ¼

Opbrengst fiscaal parkeren

Uit de jaarrekening 2018 is een structureel lagere opbrengst op voornamelijk de naheffingen parkeren gebleken. Dit komt doordat meerdere betaald parkeergebieden rondom het station op 1 januari 2017 zijn veranderd van een betaald parkeerregime naar een vergunningparkeergebied. Bij een parkeerovertreding in een vergunninggebied gaat het boetebedrag volledig naar het CJIB in plaats van de gemeente. In de begroting was hier nog geen rekening mee gehouden (voorheen ontving de gemeente per parkeerovertreding in het vergunningengebied nog 25 euro, maar dit is in 2015 afgeschaft).

Afschaffen hondenbelasting

Rekening is gehouden met een gefaseerde afschaffing van de hondenbelasting met ingang van 2020 waardoor een inkomstendering ontstaat van ¼ L Q H Q Y D Q D I

Niet opgenomen in de kadernota , niet passend in sluitend meerjarenbeeld

Uitbreiden online communicatie en dienstverlening

In 2020 wordt verder vormgegeven aan de digitale platforms van de gemeente die de online dienstverlening en communicatie richting inwoners en andere doelgroepen ondersteunen, zoals de verschillende gemeentelijke websites. De (door)ontwikkeling hiervan is een continu proces. Jaarlijks is een budg H W Y D Q ¼ E H Q R G L J G Hoop isingen Gevoel Wiken, H d Z r i j s moeten bestaande websites/platforms aangepast worden aan nieuwe veiligheidseisen en internettechnologieën. Hierbij worden landelijke standaarden gevolgd. Het budget wordt ingezet voor de technische realisatie, vormgeving, gebruikerstesten/usability en contentcreatie (tekst, beeld, video e.d.).

Programma 1 Veiligheid

Inleiding

Heemstede moet een veilige en leefbare gemeente blijven om in te wonen. Naast het voorkomen van veel voorkomende criminaliteit heeft ondermijning een hoge prioriteit. Door een integrale samenwerking tussen het sociaal domein en veiligheid kan preventief en proactief worden gehandeld.

Speerpunten 2018 -2022

We zetten ons in voor de versterking van de informatiepositie van de gemeente en informatie-uitwisseling tussen de partners teneinde samen effectiever te kunnen handelen. Daarnaast stimuleren we cohesie en zelfredzaamheid door informatie te delen en partnerschap te creëren tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, politie, gemeentelijke diensten en overige partners. Heemstedenaars kennen elkaar en hun wijk immers het beste en spelen daarmee een cruciale rol in hun buurt; zij zijn buurtconciërges) gaan samen werken. Zo ontstaat een netwerksamenwerking tussen inwoners en professionele partijen die actief zijn in de buitenruimte. Inwoners krijgen daarmee regie over hun eigen wijk.

De veiligheid in de eigen leefomgeving is van groot belang. We stellen inwoners en professionals in staat om signalen van geweld te herkennen en ontwikkelen samen handelingsperspectieven. Voorts wordt ingezet op de verdere versterking van de integrale samenwerking tussen sociaal domein en veiligheid, waardoor vroegtijdig problemen worden herkend en uit het palet van mogelijkheden passende interventies kunnen worden ingezet. Dat geldt niet alleen voor de gemeentelijke organisatie maar ook handhaving in brede zin wordt ±waar functioneel ±eventueel samen met andere instrumenten ingezet. Deze werkwijze vergt flexibiliteit en wendbaarheid alsmede kennis van elkaars rollen en mogelijkheden, niet alleen de gemeentelijke organisatie doch ook voor partners zoals belangrijke partners als politie, het openbaar ministerie, het Veiligheidshuis, Veilig Thuis, de Veiligheidsregio etc., om aansluiting te vinden bij de veranderende samenleving.

Ontwikkelingen

Fysieke Veiligheid

Bluswatervoorziening via waterwagens in plaats van brandkranen per 1-1-2022, definitieve besluitvorming in 2019 (zoals in begroting 2019 is opgenomen). Als de VRK overstapt op het blussen met waterwagens zal er geen gebruik meer gemaakt worden van brandkranen. Het onderhoud door Waternet zal dan worden gestopt en er zullen geen nieuwe investeringen meer plaatsvinden. Er zal aan Waternet een afkoopsom betaald moeten worden voor de uitfasering van de brandkranen. Het te vervallen bedrag zal aangewend moeten worden voor de jaarlijkse vergoeding aan de VRK t.b.v. de nieuwe bluswatervoorziening die zij voor ons gaan verzorgen o.b.v. een dienstverleningsovereenkomst.

Evenement: Formule 1 Zandvoort

Het evenement heeft implicaties voor het Heemsteeds grondgebied vanwege de bereikbaarheid en de verkeersstromen. Wanordelijkheden, en daarmee verstoring van de openbare orde, moeten worden voorkomen. Er moet rekening mee gehouden worden dat het evenement meerdere dagen beslaat.

Integraal Veiligheidsbeleid

De focus ligt op de regionale prioriteiten zoals opgenomen in het Meerjaren Integraal Veiligheidsplan van de Politie-eenheid 2019-2023 en de Heemsteedse lokale prioriteiten 2019/2020.

Aan de prioriteiten vanuit de politie-eenheid zijn burgemeesters en programmamanagers gekoppeld die de uitrol op lokaal niveau een impuls moeten geven en de voortgang zullen monitoren.

De werkzaamheden die nodig zijn om het uitvoering te geven aan de nota Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023 (waaronder het belangrijke thema ondermijning) zal uitbreiding van capaciteit vergen.

Samenwerking BOA's - politie

Onder regie van de politie wordt de komende jaren een sterkere samenwerking tussen de gemeentelijke BOA-teams en de wijkagenten gezocht. Dit wordt gedaan in zogenaamde handhavingsarrangementen, waarin gezocht wordt naar de juiste verdeling en samenwerking binnen de bevoegdheden en de vraag om meer blauw op straat van inwoners en ondernemers. Binnen de politieregio KennemerKust wordt hier in 2020 invulling aan gegeven.

Beleid mee vanuit 2019 naar 2020

" , Q W H J U D O H + D Q G K D Y L Q J

9 D Q X L W K H W U H J L R Q D O H Y H L O L J K H L G V E H O H L G Z R U G H Q G H J H S U L R U L V stellen Nieuwe Nota Integraal Veiligheidsbeleid gemeente Heemstede 2019-2023. De nota wordt in december 2019 door de raad vastgesteld. De uitvoering vindt plaats in de daaropvolgende periode. Het college heeft Ondernijning als een belangrijk thema benoemd. Hier is in 2019 een aanvang mee gemaakt. Er is nieuw Bibob- en Damoclesbeleid opgesteld en een ondernijningsplan ontwikkeld. Er heeft scholing van interne en externe partners plaatsgevonden. De uitvoering zal in 2020 en verder worden voortgezet.

" (Y H Q H P H Q W) R U P X O H = D Q G Y R R U W

Heemstede zal nauw betrokken worden (ambtelijk en bestuurlijk) als het gaat om de voorbereidingen voor dit specifieke evenement. Goede gezamenlijke voorbereiding en bestuurlijke betrokkenheid is ook noodzakelijk om het verloop van het evenement goed te laten verlopen, ook op Heemsteeds grondgebied.

Er wordt aangehaakt bij de regionale projectgroep en de Staf Grootchalig Bijzonder Optreden (commandostructuur vanuit de politie bij hele grote evenementen).

" , Q W H J U D O H + D Q G K D Y L Q J

Er zullen in 2019 algemene uitgangspunten worden geformuleerd en integrale handhaving zal met name een gewijzigde werkwijze met zich meebrengen voor zowel gemeente als externe partners. De samenwerking met de inwoners is een groeiproces. De zelfredzaamheid van bewoners wordt bevorderd.

" 6 D P H Q Z H U N L Q J = R U J z i e H o k p r o g r a m m a 1) H L G

Verdere intensivering van de samenwerking binnen de organisatie en met externe partners. Hier is in 2019 reeds een aanvang mee gemaakt. Er is een informatieplan privacy opgesteld voor de uitwisseling van gegevens tussen de domeinen en met externe partners.

Uitgelichte activiteiten op hoofdlijnen 2020

x Uitvoering programma Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023

Financieel kader

Financieel kader Programma 1 Veiligheid				
Toelichting	jaarlasten			
	2020	2021	2022	2023
<i>Autonome ontwikkelingen:</i>				
Bluswatervoorzieningen (afkoopsom € 130.000 in 2022 t.l.v. algemene reserve)	-8.500	-55.000	5.000	5.000
Bijdrage VRK inzake waterwagens	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
totaal lasten	-11.500	-58.000	2.000	2.000
totaal baten	0	0	0	0
totaal programma 1 (lasten minus baten)	-11.500	-58.000	2.000	2.000

Toelichting financieel kader

Hieronder worden onderwerpen toegelicht die hiervoor niet aan de orde zijn gekomen. De doorwerkingen vanuit de voorjaarsnota 2019 worden niet toegelicht. Daarvoor wordt verwezen naar de desbetreffende nota.

Bluswatervoorzieningen

De raad geeft in juni haar zienswijze op het besluit om uitvoering en organisatie van de bluswatervoorziening door de VRK te laten verzorgen. Hiermee is vanaf 2022 structureel budget voor de uitvoering nodig. Dit leidt tot een Y R R U G H H 50000 DoQ. de huidige bluswatervoorziening door Waternet verzorgd. In 2020 en 2021 is sprake van incidentele implementatiekosten voor de nieuwe bluswatervoorziening en structurele kosten huidige bluswatervoorziening t/m uiterlijk 2021. De indicatieve afkoopsom van de resterende looptijd van de overeenkomst met Waternet bedraagt 1430.000 en gaat uiterlijk in 2022 ten laste van de algemene reserve.

Bijdrage VRK inzake waterwagens

Conform besluit in het Algemeen Bestuur (AB) VRK van 25 februari 2019 is de geplande (urgente) investering van twee waterwagens in 2020 verwerkt in de concept programmabegroting 2020 VRK. Deze concept programmabegroting ligt ook in juni voor, opdat de Raad daarop een zienswijze kan geven. Indien de bundeling van zienswijzen leidt tot vaststelling van een gewijzigde begroting door het AB van de VRK, kan dit leiden tot een positieve bijstelling van de gemeentelijke begroting.

Programma 2 Verkeer, vervoer, waterstaat

Inleiding

We vinden het belangrijk dat onze openbare ruimte uitnodigt tot lopen, fietsen, buitenspelen en ontmoeten. In het onderhoud en de renovatie speelt de zoektocht naar innovatieve en duurzame oplossingen als antwoord op de klimaatvraagstukken die op ons af komen een belangrijke rol. Geleidelijk gaan we over naar schone en duurzame mobiliteit, waarbij tevens veiligheid en overlast nadrukkelijk moeten worden afgewogen. Voor zowel de vraagstukken ten aanzien van de mobiliteit als klimaatadaptatie wordt gekeken naar de lokale kansen, maar ook de regionale samenwerkingsverbanden spelen hierbij een belangrijke rol.

Speerpunten 2018 -2022

Verkeer en vervoer

Hinder en overlast van (doorgaand) gemotoriseerd verkeer in Heemstede willen we terugdringen. Hiertoe wordt samengewerkt met buurgemeenten en in de gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland (mobiliteitsfonds). Daarbinnen wordt de toenemende verkeersdruk en de regionale verkeersproblematiek waar Heemstede mee te maken heeft besproken en aangepakt. Het Actieplan Aanpak Verkeersdruk Heemstede kent meerdere projecten die bijdragen aan dit doel. Een van de projecten die in 2019 regionaal wordt voorbereid en vanaf 2020 wordt uitgevoerd is de nieuwe regionale routing van het verkeer en nieuwe bewegwijzerde routes.

Een fijnmazig netwerk van openbaar vervoer is daarnaast belangrijk als vermindering van de verkeersdruk en als sociale functie voor de mobiliteit van ouderen. De vervoerder heeft belang bij een goed gebruik van hun lijnen en meet daarom het aantal gebruikers per halte en per buslijn. Bij een te laag gebruik van een buslijn kunnen de vervoerder en provincie besluiten deze lijn niet meer mee te nemen of aan te passen in de lopende of nieuwe concessie. Daarom zorgen we ervoor het bewustzijn van dit proces goed onder de aandacht te houden. Vooral voor de lijnen 4 en 14 is dit van belang. Als schakel naar de regio zien we ons station als een waardevol OV-knooppunt. Gebruikers van dit OV-knooppunt Heemstede-Aerdenhout kunnen via openbaar vervoer goed de regio bereiken.

We werken aan steeds meer veilige fietsroutes en oversteekplaatsen. Jaarlijks voorzien we daarom minimaal één oversteekplaats voor voetgangers van led-signalering. Dit wordt zo veel mogelijk gecombineerd met geplande projecten in uitvoering.

Water en klimaat

We willen dat inwoners en bezoekers kunnen genieten van gezond oppervlaktewater, waarlangs en waarop fijn gerecreëerd kan worden. Daarnaast zetten we vanzelfsprekend in op de algemene doelen van rioolbeheer, de bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede en een gezonde leefomgeving, beschermen van natuur en milieu. Mogelijkheden en kansen worden per project bekeken en benut, vanuit een overkoepelend plan of strategie.

Op het gebied van water worden de onderzoeken naar de gevolgen van klimaatverandering verder gecontinueerd. We zetten er op in dat woningen en trottoirs vrij blijven van water in een zwaar weer situatie en dat ontsluitingswegen en wegen nabij zorginstellingen begaanbaar blijven. Na eerdere onderzoeken naar grondwater (overlast en droogte) en de capaciteit van de riolering, krijgen we nu inzicht in het gedrag van afstromend water via het maaiveld. Ook hebben we inzicht in wat er gebeurt in tijden van extreme droogte. De hieruit voortkomende opgave voor de toekomst om anders met ons water om te gaan pakken we op.

Ontwikkelingen

Groeiende mobiliteit

De behoefte aan mobiliteit neemt al decennia lang toe en de verwachting is, dat deze in de regio Zuid-Kennemerland doorzet. Dat komt onder meer door woningbouw in Zuid-Kennemerland en in de omliggende gemeentes (Haarlemmermeer en Bollenstreek), meer evenementen, een toenemende recreatiedruk in de kuststrook en een vergrijzende bevolking met ouderen die langer mobiel blijven.

Een groeiende mobiliteit betekent ook aandacht voor de verkeersveiligheid. Daar wil het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV) dat vanuit het Rijk wordt opgesteld wat aan doen. Diverse partijen zijn uitgenodigd hieraan mee te doen en wij participeren hier ook in. De effecten voor onze gemeente zijn nu nog onduidelijk, maar deze zullen er zeker zijn.

Technologische ontwikkelingen.

In de komende jaren is er sprake van veranderende technologische ontwikkelingen, die een impuls kunnen geven aan het behalen van doelstellingen op het gebied van de energietransitie en het opvangen en faciliteren van de groeiende (duurzame) mobiliteit. Nieuwe technologie brengt echter ook tal van onzekerheden met zich mee, zoals een toename van elektrische en zelfrijdende voertuigen, (HHQ RQ]HNNHU HLQGEHHOG YDQ GH ODDGVWUXFWXXU YRRU HOHNWULV) daarin) en de gevolgen voor het particuliere autobezit.

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen vragen om extra infrastructuur

Een opgave voor de toekomst is het verkeer goed af te wikkelen, waarbij nieuwe en bestaande woningen en voorzieningen goed bereikbaar blijven en infrastructuur in harmonie met de omgeving wordt gerealiseerd. Dat geldt voor wegen en parkeerplaatsen, maar ook voor fietspaden en voorzieningen voor bus- en railvervoer. De omgevingsvisie is hiervoor een sterk kader.

Daarnaast heeft de energietransitie gevolgen voor de planning en uitvoering van werken in de openbare ruimte. Nu worden projecten voornamelijk geprioriteerd op basis van geplande vervanging van de riolering, maar de energietransitie kan leiden tot aanpassingen van de ondergrondse infrastructuur die de werkplanning kan beïnvloeden.

Klimaatadaptatie

Binnen de Omgevingswet krijgt water een sterkere rol als ordenend principe. De resultaten van de stresstest zullen worden uitgewerkt in de beleidsnota Klimaatadaptatie. Water, zoals beschreven in Samenwerking in de waterketen en klimaatadaptatie, worden als bouwsteen opgenomen in de Omgevingsvisie. Daarnaast zal het een basis vormen voor uitgangspunten in de nota Duurzaamheid.

Naar aanleiding van de verplichting uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland een stresstest uitgevoerd voor de veranderingen op het gebied van waterbeheer (wateroverlast en watertekorten). Bij een stresstest wordt er lokaal gekeken naar wat er gebeurt tijdens deze extreme weertypen. Heemstede en Bloemendaal hebben de stresstest samen uitgevoerd. Bij het uitvoeren van de stresstesten worden ook risicodialogen gevoerd met verschillende stakeholders, zoals bijvoorbeeld netbeheerders, hulpdiensten, woningcorporaties, waterleidingbedrijven en het hoogheemraadschap. De stresstest geeft inzicht op de gebieden waar extra aandacht nodig is tijdens de voorbereiding en uitvoering van projecten in de buitenruimte en op het gebied van communicatie met onze inwoners. Het is echter ook de eerste stap in een omvangrijk proces van klimaatadaptatie. Dit proces zal een zeer lange doorlooptijd kennen. Bij het zoeken naar oplossingen op het gebied van klimaatadaptatie wordt er zowel binnen regionale (VDPHQZHUNLQJVYHUEDQGHQ JRDQV ³6DPHQZHUNLQGH ZDWHUNHW) als op werkdagen samengewerkt. Ook verschillende kennisinstututen werken aan het onderwerp.

Extreme weersomstandigheden

Er komen meer extreme situaties, zowel situaties met extreme hoeveelheden neerslag als perioden met extreme droogte. Dit vraagt om andere maatregelen en om het goed informeren van onze inwoners om ze ook in deze veranderende omstandigheden zelfredzaam te laten blijven.

Marktontwikkeling grond, weg en water (GWW)

Door de toenemende druk op vakkennis en het aanwezige materieel in onze omgeving stijgen de prijzen in deze sector sterker dan de indexering. Een prijsstijging van de kosten in de GWW-sector van 10 tot 15 % wordt voorzien.

Beleid mee vanuit 2019 naar 2020

- x Uitwerking motie Continuering deelname stuurgroep Duinpolderweg
- x Uitwerking motie Veilig Verkeer Havendreef
- x Uitwerking motie Formule 1 waar gaat dat heen?
- x Uitwerking motie Plan verkeersdoorstroom Heemstede
- x Continuering van de in 2019 voor het eerst opgestelde jaarlijkse rapportage verkeersongevallen

Uitgelichte activiteiten op hoofdlijnen 2020

Uitbreiding fietsparkeren station

De krapte van fietsparkeerplekken wordt in samenwerking met ProRail aangepakt, waarmee het stallingsprobleem wordt opgelost. De ambitie is om eind 2020 de uitbreiding gerealiseerd te zien.

Verbeteren fietsroutes

Door het asfalteren van het fietspad langs de Leidsevaartweg en de omvorming van de ventweg Cruquiusweg zuid wordt het comfort en veiligheid van deze fietsverbindingen verhoogd.

Liggelden pleziervaart

Voor de pleziervaart wordt in 2019 nieuw beleid opgesteld. De effecten hiervan zijn bij het vaststellen van de Kadernota nog niet bekend. Het nieuwe beleid gaat in 2020 in en heeft mede tot doel te zorgen voor een meer effectieve invulling van de beschikbare ligplaatsen, waarmee de druk op de wachtlijst kan worden verlaagd.

Regionale visie bereikbaarheid Zuid-Kennemerland

Dit is een herijking / vernieuwing van de huidige visie die in 2010 is opgesteld.

Uitwerking verkeersveiligheidsbeleid

Vanuit het Rijk komt een Strategisch Plan Verkeersveiligheid. Dit krijgt een regionale uitwerking tot een plan op regionaal / lokaal niveau.

Financieel kader

Financieel kader Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat				
Toelichting	jaarlasten			
	2020	2021	2022	2023
<i>Doorwerking Voorjaarsnota 2019:</i>				
Inspecties/onderzoek bruggen en beschoeiingen	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
<i>Doorwerking vanuit bestaand beleid, reeds genomen besluiten of (meerjaren)begroting 2019:</i>				
Mobiliteitsfonds	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000
Oversteekplekken	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
<i>Prioriteiten 2020-2023:</i>				
Exploitatietekort haven	0	-30.000	-30.000	-30.000
totaal lasten	-69.000	-99.000	-99.000	-99.000
totaal baten	0	0	0	0
totaal programma 2 (lasten minus baten)	-69.000	-99.000	-99.000	-99.000

Toelichting financieel kader

Hieronder worden onderwerpen toegelicht die hiervoor niet aan de orde zijn gekomen. De doorwerkingen vanuit de voorjaarsnota 2019 wordt niet toegelicht. Daarvoor wordt verwezen naar de desbetreffende nota.

Mobiliteitsfonds

In de raad van 31 januari 2013 is ingestemd met het vormen van een Regionaal Mobiliteitsfonds. Het fonds wordt gedurende 15 jaar gevoed door de deelnemende gemeenten. In de begroting is hiervoor HHQ ELMGUDJH JHUDDPG YDQ ¼ LQ RSORSHQG QDDU ¼

Veilige fietsroutes, oversteekplekken voor fietsers en voetgangers

Dit betreft het verbeteren van de bestaande fietsroutes door bijvoorbeeld het asfalteren van tegelfietspaden en drukke oversteekplaatsen te voorzien van drempel en ledverlichting. Door middel van een inventarisatie moet duidelijk worden waar de behoefte het grootst is. Voor de uitvoering is met LQJDQJ YDQ 00 per jaar beschikbaar.

Exploitatietekort Haven

,Q GH H[SORLWDWLH YDQ GH QLHXZH KDYHQ ZRUGW HHQ WHNRUW YRR
 ¼ 9HUZDFKW ZRUGW GDW HU LQ RNWREHU HHQ DGYLHV OLJW RY
 elementen zijn uitgewerkt conform de eisen van de Autoriteit Consument en Markt. In het financieel
 PHHUMDUHQSHUVSHFWLHI LV JHUHNHQG PHW ¼ YDQDI

Programma 3 Economie

Inleiding

Ondernemers, winkeliers, zzp'ers en maatschappelijke organisaties in Heemstede dragen allemaal bij aan de economie van Heemstede. Ook evenementen en recreatie zijn belangrijke dragers van de economische bedrijvigheid in Heemstede. We zorgen voor een goed ondernemersklimaat passend binnen de Metropoolregio Amsterdam. En we zetten ons in om maatschappelijk verantwoord ondernemen te stimuleren en faciliteren voor de lokale ondernemers.

Speerpunten 2018 -2022

Het versterken van de regionale economie is van groot belang. Ondernemers faciliteren we door het onderhouden van een goed vestigingsklimaat. De transities op het terrein van energie, klimaat en circulair vergen een duurzame economische groei in de hele regio. Deze biedt kansen voor de ondernemers in Heemstede en draagt bij aan het maatschappelijk verantwoord ondernemen. We ondersteunen hen om van de lineaire economie te transformeren naar de circulaire economie. Samen met ondernemers en anderen willen we door het organiseren van evenementen de lokale economie een impuls geven. Dat zorgt voor sterke sociale cohesie en draagt bij aan het recreatieve klimaat van Heemstede zoals beschreven in programma 5.

Ontwikkelingen

In 2019 is de ambtelijke capaciteit voor economie uitgebreid en worden speerpunten op het gebied van identiteit, marketing en circulaire economie uitgevoerd.

Villagemarketing op basis van identiteit

Naast de ambitie om de gemeente goed te positioneren vanuit de visie Winkelcentra Heemstede past villagemarketing ook in de ambitie om Heemstede goed op de kaart te zetten in de regio met behoud van de eigen identiteit.

Exploitatie van de Haven

Met de ontwikkeling van de Haven krijgt deze een mooie impuls en draagt zo bij aan de plaatselijke economie vanwege het aantrekken van passanten en dagjesmensen.

Circulaire economie

De ondernemers in Heemstede ondersteunen we om van de lineaire economie te transformeren naar de circulaire economie. Ter bevordering van een duurzame bedrijfsvoering wordt gewerkt aan de invoering van een jaarlijkse duurzaamheidsprijs als uitvoering van de motie Prijs duurzaamheid ondernemers.

Beleid mee vanuit 2019 naar 2020

- x Nog op te stellen Evenementenbeleid
- x Resultaten Identity Matching
- x Nog op te stellen Beleid Verblijfsaccommodatie (waaronder Airbnb)

Uitgelichte activiteiten op hoofdlijnen 2020

Evenementenbeleid

Voor Heemstede wordt evenementenbeleid vastgesteld in samenwerking met alle belanghebbenden die betrokken zijn bij evenementen. Zo halen we meer maatschappelijk, economisch en sociaal rendement uit de evenementen. Hier worden diverse moties zoals *sta op statiegeld* en *openbare toiletten* in meegenomen.

Beleid verblijfsaccommodatie

Om de groei van het toerisme in de MRA regio in goede banen te leiden, stellen we voor Heemstede beleid op voor verblijfsaccommodaties zoals de reeds bestaande Airbnb maar ook voor nog op te richten verblijfsaccommodaties. In dit beleid wordt de wenselijkheid en haalbaarheid van invoering van toeristenbelasting onderzocht.

Nieuw Beleid Economie Heemstede

We stellen voor Heemstede nieuw economisch beleid op per 2020 waar Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in wordt opgenomen. De positie van Heemstede binnen de Metropoolregio Amsterdam

(MRA) staat op de regionale omgevingsagenda en wordt duidelijk beschreven in het economisch beleid voor Heemstede.

Financieel kader

Geen financiële mutaties.

Programma 4 Onderwijs

Inleiding

Onderwijs is het fundament van onze samenleving. Kinderen doen op school kennis en vaardigheden op die ze in hun latere leven in staat stellen om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. De rol van de gemeente bij het onderwijs is beperkt, maar op het gebied van het faciliteren van goede schoolgebouwen is onze rol zeer groot. Wij hechten veel waarde aan goede en nabije onderwijsvoorzieningen, die ook als plek in de wijk een rol kunnen vervullen.

Speerpunten 2018 -2022

Heemstede heeft een goed onderwijsaanbod, maar er zijn kansen voor innovatie. Zeker in relatie tot het Integraal huisvestingsplan (IHP) voor de basisscholen. De schoolgebouwen zullen worden verduurzaamd en gerenoveerd. Als renovatie niet mogelijk is, is nieuwbouw aan de orde. We willen dat kinderen naar een school in de buurt kunnen. Hierbij wordt ook gekeken of het schoolgebouw aanvullend een functie voor de wijk kan krijgen.

Voorschoolse educatie is kwalitatief goed, integraal, toegankelijk en dichtbij.

Ontwikkelingen

Onderwijshuisvesting

De VNG, PO-Raad en VO-raad hebben een advies over onderwijshuisvesting overhandigd aan het ministerie van Onderwijs. Het doel van het voorstel is om meer duidelijkheid te scheppen voor scholen en gemeenten over de verantwoordelijkheid voor goede schoolgebouwen. Het IHP loopt vooruit op de uitvoering van het advies en de omzetting in wetgeving.

Voorschoolse educatie

Heemstede ontvangt met ingang van 2019 een rijksuitkering voor voorschoolse educatie en heeft daarmee de taak achterstanden bij jonge kinderen te signaleren en een aanbod aan deze kinderen te doen.

Beleid mee vanuit 2019 naar 2020

x Integraal Huisvestingsplan en uitvoering motie groene scholen

In 2019 wordt het Integraal huisvestingsplan basisscholen (IHP) afgerond en voor besluitvorming aan de raad voorgelegd. De motie groene scholen is hier onderdeel van. In 2020 start de uitvoering van het IHP. Het voormalige politiebureau aan de Kerklaan is als tijdelijke locatie aangekocht om gebruikt te worden door de scholen die verbouwd gaan worden. Medio 2019 wordt het gebouw in opdracht van de gemeente gereedgemaakt voor onderwijs zodat het in 2020 beschikbaar is. Voor de eerste school, volgens de planning van het IHP de Nicolaas Beetsschool, zijn de voorbereidingen voor de start van de nieuwbouw gereed. Met deze werkzaamheden wordt in september 2020 gestart. De school is bouwheer.

x Talentontwikkeling Jeugd en inzet combinatiefunctionarissen (relatie met programma 4) 21^e-eeuwse vaardigheden en leefstijlinterventies (programma 6), kunst & cultuur en natuur & milieu educatie zijn onderdelen van een totaalpakket dat we willen bieden aan de Heemstedse jeugd in samenspraak met de doelgroep en de partners. De intentie is om de combinatiefunctionarissen hiervoor in te zetten. Dit brengt extra kosten met zich mee.

x Uitvoering motie Rookvrije Generatie (relatie met programma 4)

Dit betekent dat we bij sportverenigingen, scholen, gemeentelijke gebouwen, speelterreinen en andere openbare plekken waar veel kinderen komen, inzetten op rookvrije gebieden.

Uitgelichte activiteiten op hoofdlijnen 2020

Peuteropvang en voorschoolse educatie

In 2020 zijn de medewerkers van de peuteropvang gekwalificeerd voor voorschoolse educatie en de locaties voldoen aan de landelijke eisen.

Financieel kader

Financieel kader Programma 4 Onderwijs				
Toelichting	jaarlasten			
	2020	2021	2022	2023
<i>Doorwerking Voorjaarsnota 2019:</i>				
Leerlingenvervoer	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
<i>Doorwerking vanuit bestaand beleid, reeds genomen besluiten of (meerjaren)begroting 2019:</i>				
Huur noodlokalen Nicolaas Beetsschool	0	31.500	31.500	31.500
<i>Prioriteiten 2020-2023:</i>				
Kapitaallasten IHP o.b.v. basispakket, 20 jaar uitvoering en inzet surplus reserve soc. domein	0	-155.000	-268.000	-339.000
totaal lasten	-20.000	-143.500	-256.500	-327.500
totaal baten	0	0	0	0
totaal programma 4 (lasten minus baten)	-20.000	-143.500	-256.500	-327.500

Toelichting financieel kader

Hieronder worden onderwerpen toegelicht die hiervoor niet aan de orde zijn gekomen. De doorwerkingen vanuit de voorjaarsnota 2019 worden niet toegelicht. Daarvoor wordt verwezen naar de desbetreffende nota.

Huur noodlokalen Nicolaas Beetsschool

Conform het raadsbesluit van 5 juli 2018 is in de begroting 2019 voor het schooljaar 2019/2020 en

MDDUOLMNV ¼ RSJHQRPHQ WHQ EHKRHYH YDQ GH KXXU Y
%HHWVVKRRO 9DQDI YHUYDOW GHJH KXXU 'LW OHYHUW HHQ YRR

Kapitaallasten Integraal huisvestingsplan basisscholen (IHP)

De schoolgebouwen zullen worden verduurzaamd en gerenoveerd. Als renovatie niet mogelijk is, is nieuwbouw aan de orde. De scholen financieren op basis van Total Cost of Ownership (TCO) een deel van de nieuwbouw of renovatie. Deze investering komt de duurzaamheid op het gebied van onderhoud en exploitatie van het gebouw ten goede.

In de financiële vertaling in het IHP is uitgegaan van een planperiode van 20 jaar. Deze periode is ook aangehouden in de kadernota. De kapitaallasten worden berekend over de totale investeringen minus de bijdragen van de scholen. Deze lasten worden verantwoord 50% in het jaar na aanvang van de bouwwerkzaamheden en 100% vanaf twee jaar na aanvang. Er wordt rekening gehouden met een bouwperiode van 18 maanden waarna de investeringen worden geactiveerd.

Voor de eenmalige inhaalafschrijvingen op de bestaande onderwijsgebouwen en de incidentele

NRVWHQ YRRU WLMGHOLMNH RQGHUZLMVKXLVYHVLQJ LQ J¶Q WRWD
ten laste te brengen van het surplus op de reserve sociaal domein. Dit surplus is in deze kadernota
QDGHU RPFVKUHYHQ LQ KRRIGVWXN µDFWXHOH ILQDQFLsOH WKHPD¶Y

Het basispakket behelst de nieuwbouw of renovatie van de tien basisscholen, tijdelijke onderwijshuisvesting en gymzalen. De standaardkwaliteit is BENG (bijna energieneutrale gebouwen). Het basispakket sluit daarmee aan bij de duurzaamheidseisen die gesteld worden vanaf 1 januari 2021.

De gemeente en scholen zien het realiseren van kwalitatief goede en duurzame huisvesting als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een kwalitatief goed en duurzaam gebouw heeft een positief effect op het onderwijs en op het leefklimaat voor de toekomstige generaties.

Basispakket en 20 jaar uitvoering

Zoals nu gepland zal in 2020 Kerklaan 61 gereed zijn als tijdelijke onderwijshuisvesting. Voor de verbouwing van Kerklaan 61 (voormalig politiebureau) is een investering geraamd van in totaal bijna 1.500.000. In 2022 zal volgens planning de nieuwbouw Nicolaas Beetsschool en de nieuwe gymzaal worden afgeleverd. De renovatie van de Crayenesterschool zal naar verwachting in 2024 worden afgerond. De renovatie inclusief aanpassing tijdelijke onderwijshuisvesting aan de Overboslaan 28-32 (voormalige Bronstee) zal in 2023 worden afgeleverd. De investeringen in de kinderopvang op beide locaties worden volledig gedekt door de huuropbrengsten.

Niet opgenomen in de kadernota, niet passend in sluitend meerjarenbeeld IHP onderwijs: pluspakket (o.b.v. 20 jaar uitvoering)

Naast de standaardkwaliteit is er de mogelijkheid om extra kwaliteit toe te voegen aan de schoolgebouwen. Deze extra kwaliteit richt zich op het realiseren van extra duurzaamheidsmaatregelen. Het betreft de volgende drie maatregelen:

1. Energieneutraliteit nieuwbouw en gasloos renovatie;
2. Toekomstbestendigheid: bij de bouw wordt rekening gehouden met een mogelijke functiewijziging;
3. Circulariteit: leasen, demonteerbare gebouwdelen en maatschappelijk verantwoord inkopen.

Indien gekozen wordt voor dit pluspakket (energieneutraal, toekomstbestendig en circulair) dan nemen de kosten toe met circa 10%.

Combinatiefuncties

In Heemstede zijn 3 fte combinatiefunctionarissen actief. Het Rijk biedt ruimte om dit aantal uit te breiden naar maximaal 6,82 fte. Het Rijk subsidieert dan nog steeds 40% van de kosten en de gemeente dient de financiering van het restant te organiseren. De gemeentelijke bijdrage stijgt met in totaal circa 10%.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Heemstede heeft een rijk sport-, cultuur- en recreatieaanbod, dit behouden we en wordt waar nodig versterkt. Het aanbod draagt bij aan het woongenot van onze inwoners en werkt verbindend, mede dankzij de inzet van veel vrijwilligers. We zien in de toekomst diverse kansen en uitdagingen. Het behoud van het zwembad, Wandelbos Groenendaal en kinderbos RUGHULM staat centraal. Het cultuurbeleid wordt geactualiseerd. We zetten ons in voor verbetering van biodiversiteit en ecologie en bevorderen recreatieve verbindingen in de regio. We zetten mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in, werken samen met buurtbewoners en stimuleren wijkinitiatieven.

Speerpunten 2018 -2022

Sport en bewegen

Sport en bewegen is gezond en heeft een belangrijke sociale functie. We zetten ons blijvend in voor een breed sportaanbod, zowel voor onze jeugd als onze ouderen. We kiezen voor multifunctioneel gebruik van de gemeentelijke sportaccommodaties en faciliteren buurtsportactiviteiten. Tot slot werken we een plan uit voor behoud van het zwembad.

Spelen

Het college werkt aan een aantrekkelijke openbare ruimte, met voldoende ruimte voor buitenspelen en ontmoeting. De Speelvisie uit 2012 wordt geactualiseerd, waarbij participatie en duurzaamheid belangrijke aspecten zijn.

Kunst en cultuur

Kunst en cultuur zijn van en voor iedereen en hebben een belangrijke sociale functie. Heemstede heeft een rijke cultuurtraditie, die mede dankzij de inzet van veel vrijwilligers stevig verankerd is. Het huidige subsidieniveau van de twee podia blijft gehandhaafd. Er komt professioneel muziekonderwijs op school en we zijn actief op het gebied van taal- en digitale vaardigheden van onze inwoners en heeft een belangrijke ontmoetingsfunctie. We blijven ons vanzelfsprekend inzetten voor het behoud van de bibliotheek voor Heemstede.

Recreatie en groen

Heemstede heeft veel te bieden op het gebied van natuur, groen en recreatieve activiteiten. Dit pallet wordt volop gebruikt door inwoners, maar biedt ook kansen om bezoekers uit de regio te laten genieten. Park Meermond, het wandelbos Groenendaal en onze kinderboerderij zijn belangrijke groene locaties waar mensen, jong en oud, elkaar kunnen ontmoeten. We stimuleren initiatieven op dit vlak in Heemstede, waarbij een bijdrage aan de economie en sociale cohesie wordt gegenereerd. We sluiten aan bij initiatieven in de regio die recreatief wandelen en fietsen stimuleren. Ook wordt het bestaande sloepennetwerk benut voor waterrecreatie.

Ontwikkelingen

Nationaal sportakkoord

In 2018 is het nationaal sportakkoord gesloten. Lokale uitwerking wordt betrokken bij de herijking nota sport en bewegen in 2019/2020.

Ons klimaat verandert

We zien en ervaren allemaal de aanwezigheid van meer extremen en een verlenging van de seizoenen waarin het groen groeit. De verlenging van de groeizame seizoenen kunnen we voorzien, maar dat betekent dat contracten met onze onderhoudspartijen duurder worden. Er wordt in nieuwe contracten rekening gehouden met meer capaciteit voor onderhoud omdat vaker onderhoud nodig is. De kosten hiervan worden zichtbaar bij de aanbestedingen de komende jaren.

Beleid mee vanuit 2019 naar 2020

- x Uitvoering motie Speeltuinen verbinden (zie hierboven)
- x Vervangen top laag kunstgrasveld Stichting Sportpark HBC

- x Uitvoering herijking nota sport en bewegen in relatie met uitvoering beleidsplan sociaal domein.
- x Voortzetten combinatiefunctionaris (relatie met programma 4)
- x Doorontwikkeling Plein 1, meerjarige budgetsubsidie bibliotheek (relatie met programma 6)
- x Uitvoering motie Rookvrije Generatie (relatie met programma 4)
- x Stimuleren van educatieve initiatieven op het gebied van duurzaamheid en ecologie bij . L Q G H U E R H U G H U L M ¶ W O R O H Q W M H
- x Uitbouwen van goed ecologisch gericht beheer in de groengebieden en het versterken van cultuurhistorische waarden in Heemstede
- x Het herbouwen van de Belvédère in wandelbos Groenendaal

Uitgelichte activiteiten op hoofdlijnen 2020

Verbreden van de rol van combinatiefunctionarissen

In samenhang met de doorontwikkeling van een cultuurmenu en de inzet op professioneel muziekonderwijs wordt een combinatiefunctionaris cultuur ontwikkeld. En daarnaast is er ook blijvende aandacht voor leefstijl en sport.

Nieuwe meerjarenonderhoudsplannen tennisparken

De meerjarenonderhoudsplannen van de tennisparken HBC en Merlenhove lopen in 2021 af. Begin 2020 worden nieuwe meerjarenonderhoudsplannen opgesteld en aan de raad voorgelegd.

Harmonisatie subsidieverordeningen

De harmonisatie gaat in per subsidiejaar 2021. De sociale initiatieven (bijzondere verordening burgerinitiatieven WMO) worden zo snel mogelijk toegevoegd aan het programma participatie.

Herijking Cultuurbeleid

De vigerende Cultuurnota is vastgesteld in 2015. In 2020 wordt een nieuwe Cultuurnota aan de raad voorgelegd.

Talentontwikkeling Jeugd (relatie met programma 4)

Kunst & cultuur en natuur & milieu educatie zijn twee onderdelen van een totaalpakket dat we willen bieden aan de Heemsteedse jeugd in samenspraak met de doelgroep en de partners. Andere onderdelen zijn de 21^e-eeuwse vaardigheden (programma 4) en leefstijlinterventies (programma 6). De intentie is om de combinatiefunctionarissen hiervoor in te zetten. Dit brengt extra kosten met zich mee.

Ecologisch beleidsplan

Dit plan bevat een integrale manier van omgaan met ecologische waarden in het beheer van onze groene buitenruimte. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden, zijn aanvullende onderzoek- en uitvoeringsbudgetten benodigd.

Inhaalslag openbaar groen

Voor de renovatie van plantsoenen wordt een plan van aanpak gemaakt met daarin wijkplanning, wijze van duiding van de inventarisatie van de Meerlanden, afstemming met andere projecten, participatie en een koppeling met het programma wegen. Er wordt rekening gehouden met de inhaalslag openbaar groen in het investeringsprogramma 2020. Tevens wordt aangehaakt bij het groenbeleidsplan en het nog op te stellen ecologisch beleidsplan.

Realisatie Wandelnetwerk in Zuid-Kennemerland

Er wordt een compleet wandelnetwerk in geheel Zuid-Kennemerland gerealiseerd. Hierin wordt samengewerkt met Haarlemmermeer, Haarlem, Velsen en Bloemendaal. Uitvoering van de werkzaamheden staan gepland voor 2020 en 2021.

Financieel kader

Financieel kader Programma 5 Sport, cultuur en recreatie				
Toelichting	jaarlasten			
	2020	2021	2022	2023
<i>Doorwerking Voorjaarsnota 2019:</i> Kinderboerderij	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
<i>Doorwerking vanuit bestaand beleid, reeds genomen besluiten of (meerjaren)begroting 2019:</i> Bijdrage Sportplaza	70.000	70.000	70.000	70.000
totaal lasten	65.000	65.000	65.000	65.000
totaal baten	0	0	0	0
totaal programma 5 (lasten minus baten)	65.000	65.000	65.000	65.000

Toelichting financieel kader

Hieronder worden onderwerpen toegelicht die hiervoor niet aan de orde zijn gekomen. De doorwerkingen vanuit de voorjaarsnota 2019 worden niet toegelicht. Daarvoor wordt verwezen naar de desbetreffende nota.

Bijdrage Sportplaza

Op 12 april 2016 heeft het college, gehoord de commissie Samenleving, besloten gebruik te maken van de optie om de huurovereenkomst en beheer- en exploitatieovereenkomst te verlengen voor een periode van 5 jaar (1 juli 2019 t/m 1 juli 2024) en in overleg te gaan met Sportplaza Groenendaal Heemstede BV over de omvang van de voor de verlengingsperiode van toepassing zijnde exploitatiebijdrage. Op 20 februari 2018 heeft het college besloten na overleg met Sportplaza- over de nieuwe exploitatiebijdrage. Dit lever W HHQ YRRUGHHO YDQ ¼ LQ HQ ¼

Niet opgenomen in de kadernota, niet passend in sluitend meerjarenbeeld

Inzet sociaal werkvoorzieningsschap onderhoud openbare ruimte

Het structureel inzetten van het sociale werkvoorzieningsschap in het onderhoud van de openbare

UXLPWH NR V W VWUXFWXUHHO ¼ RP GH MXLVWH EHJHOHLGLQJ W
inzet van een vast team vanuit de werkvoorziening gedurende het gehele jaar geborgd.

Actualisatie Groenbeleidsplan

Het huidige Groenbeleidsplan is opgesteld in 2014. Na het vaststellen van nieuwe uitgangspunten in het in 2019 op te stellen Ecologisch beleidsplan, dient in 2020 een actualisatie van het

Groenbeleidsplan plaats te vinden. In 2020 is dan ook in eerste instanti H HHQ EXGJHW YDQ ¼ nodig voor een actualisatie en herziening van het Groenbeleidsplan en opstellen van een beheerplan.

Programma 6 Sociaal Domein

Inleiding

In het Sociaal Domein zetten we ons in voor een inclusieve samenleving waarin iedereen, van jong tot oud, van arm tot rijk, meedoet en zich ontplooit. Hiervoor is een breed voorzieningenaanbod beschikbaar. Een belangrijke ontwikkeling is de voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet. Dankzij deze wet krijgt de gemeente meer regie bij de inburgering. Ook de komst van de Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ) kan niet onvermeld blijven. Deze nieuwe wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. Tot slot komen er veranderingen aan op het gebied van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Het Rijk is voornemens de middelen voor deze taken aan individuele gemeenten uit te keren, in plaats van aan de centrumgemeenten. Dit vergt de nodige voorbereiding.

Speerpunten 2018 -2022

We zetten ons in voor een inclusieve samenleving waarin iedereen meedoet en zich ontplooit binnen een stevige sociale basisinfrastructuur in Heemstede. Om inwoners hierbij te ondersteunen is een breed aanbod beschikbaar, variërend van preventieve tot (zeer) specialistische voorzieningen. We organiseren dit aanbod dicht bij de inwoner. De toegang geven we laagdrempelig en integraal vorm. Maatwerk is hierbij uitgangspunt.

Ontwikkelingen

Inburgeringswet

De nieuwe Inburgeringswet treedt naar verwachting 1 januari 2021 in werking. De financiële consequenties die voortvloeien uit deze wetgeving zijn op dit moment nog niet bekend. Vooruitlopend op de nieuwe inburgeringswet ontvangen gemeenten in 2019 en 2020 extra middelen van het Rijk voor ondersteuning en begeleiding van inburgeraars.

Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ)

De WvGGZ treedt naar verwachting 1 januari 2020 in werking. De mogelijke financiële consequenties die voortvloeien uit deze wetgeving zijn op dit moment nog niet bekend. Waarschijnlijk ontvangen we hiervoor ook gelden in de Algemene Uitkering.

Decentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Deze decentralisatie wordt naar verwachting per 2021 geëffectueerd. De mogelijke financiële consequenties die voortvloeien uit deze wetgeving zijn op dit moment nog niet bekend. Dit wordt meegenomen als risico bij de reserve.

Extra rijksmiddelen Jeugdwet

Vanwege de grote tekorten bij andere gemeenten in Nederland rondom de uitgaven voor de jeugdhulp verhoogt het Rijk de rijksmiddelen. Wat dit betekent voor Heemstede is op dit moment nog niet bekend.

Beleid mee vanuit 2019 naar 2020

- x Vanuit beleid 2019-2023 komen tot meerjarige subsidieafspraken 2020-2023 met WIJ Heemstede en de Bibliotheek Zuid Kennemerland. Daarnaast gaan we over tot een harmonisatie van de subsidieverordeningen (zie programma 5).
- x Doorontwikkeling Plein 1, stevige sociale basis verder vormgeven
- x Uitvoering motie Meer maatwerk in minimabeleid
- x Uitvoering motie Heemstede Regenbooggemeente
- x Uitvoering motie Verhuis-coaching
- x Uitvoering motie Heemstede als dementievriendelijke gemeente
- x Uitvoering motie Openbare toiletten
- x Uitvoering motie Baanbreker
- x Voorzetten We Helpen na positieve evaluatie
- x Voortzetten en uitbreiding samenwerking huisartsen
- x WMO vervoer kostenstijging van 5%

Uitgelichte activiteiten op hoofdlijnen 2020

Beleidsplan sociaal domein 2020-2023

De belangrijkste ontwikkelingen hierin zijn:

- x Versterken sociale basis(voorzieningen): onder andere inzet op activiteiten die zelfredzaamheid en maatschappelijk participatie vergroten en op begeleiding van jeugdigen en kwetsbare inwoners (deskundigheidsbevordering).
- x Integraal, maatwerk, dichtbij organiseren van de toegang en waar mogelijk de voorzieningen.
- x Implementatie WvGGZ: in regionaal verband uitvoering geven aan de nieuwe taken.
- x Maatschappelijke opvang en beschermd wonen: voorbereiden implementatie van de nieuwe taken als gevolg van de decentralisatie.
- x We bevorderen meer samenwerking in de wijk tussen maatschappelijke partners en zorgaanbieders.
- x Doorontwikkeling van Plein 1 tot een fysiek en sociaal toegankelijk middelpunt voor (kwetsbare) inwoners waar gezamenlijke activiteiten van maatschappelijke partners, zorgaanbieders en eventueel ondernemers en inwoners plaatsvinden, afgestemd op de inwoners.
- x We hebben een verordening toegankelijkheid waar afgelopen jaar beperkt gebruik van is gemaakt. We gaan de verordening verruimen en breder onder de aandacht brengen.
- x Inzet POH Jeugd GGZ preventieve inzet om kosten jeugdzorg GGZ te drukken. Landelijk bewezen interventie, kostenneutraal.
- x We passen zoveel mogelijk de methode van de Nieuwe Route toe, we maken gebruik van de digitale mogelijkheden.
- x Uitbreiding capaciteit benodigd om nieuwe taken, uitvoering van de moties en beleidsplan sociaal domein de komende periode waar te maken. Er is meer inzet nodig op het maken van verbindingen en netwerken met de lokale en regionale partners in Heemstede.

Samenwerking zorg en veiligheid (zie ook programma 1)

- x Veilig Thuis (VT): doorontwikkelen van de taken, waaronder de Meldcode huiselijk geweld en het verbeteren van de organisatie VT. Dit brengt forse extra kosten met zich mee.
- x Op kracht meedoen in de regionale ontwikkelingen rondom samenbrengen van taken in de zorg- en veiligheidsketen. Hiervoor is uitbreiding in de capaciteit benodigd.

Social Return On Investment (SROI)

SROI is een van de speerpunten van het actieprogramma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). SROI is het opnemen van sociale voorwaarden bij inkoop-, aanbesteding- en/of subsidie trajecten. Concreet is het een instrument om het aanbod aan werk en participatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten. In 2019 is SROI-beleid vastgesteld met daarin het voorstel de dekking van de kosten voor de coördinatie, uitvoering en monitoring mee te nemen bij de integrale afweging van de Kadernota 2020.

Jeugdwet, WMO 2015 en Participatiewet

Vanaf 2020 worden de uitgaven geraamd op basis van de eigen ervaringscijfers van de afgelopen 4 jaar. Positieve verschillen t.o.v. peiljaar 2019 komen nu in het meerjarenbeeld tot uitdrukking.

Minimabeleid

, Q GH PRWLH μ 0 HHU PDDWZHUN LQ KHW PLQLPDEHOHLG† PDDUW onderzoeken of bijdragen in de kosten voor zwembaden, identiteitsbewijs en computer/smartphone voor volwassenen mogelijk zijn in het minimabeleid 2020-2023. De verwachting is dat dit extra kosten met zich meebrengt.

Financieel kader

Financieel kader Programma 6 Sociaal domein				
Toelichting	jaarlasten			
	2020	2021	2022	2023
<i>Doorwerking Voorjaarsnota 2019:</i>				
Maatschappelijke begeleiding statushouders	11.000	19.000	19.000	19.000
Bijzondere bijstand	15.000	15.000	15.000	15.000
Schuldhelp	2.000	2.000	2.000	2.000
WMO rol-, vervoers- en woonvoorzieningen	59.000	59.000	59.000	59.000
Kinderopvang inspecties	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
<i>Autonome ontwikkelingen:</i>				
Jeugdwet	163.000	163.000	163.000	163.000
Veilig Thuis	-115.000	-80.000	-80.000	-80.000
WMO 2015	100.000	100.000	100.000	100.000
Participatiewet	-28.000	31.000	77.000	162.000
<i>Prioriteiten 2020-2023:</i>				
Preventief sociaal domein	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Social Return On Investment (SROI)	-25.000	-25.000	p.m.	p.m.
totaal lasten	142.000	244.000	315.000	400.000
<i>Doorwerking Voorjaarsnota 2019:</i>				
Baten debiteuren IASZ	20.000	20.000	20.000	20.000
totaal baten	20.000	20.000	20.000	20.000
totaal programma 6 (lasten minus baten)	162.000	264.000	335.000	420.000

Toelichting financieel kader

De doorwerkingen vanuit de voorjaarsnota 2019 worden niet toegelicht. Daarvoor wordt verwezen naar de desbetreffende nota.

Social Return On Investment (SROI)

In 2019 is SROI-beleid vastgesteld met daarin het voorstel de dekking van structurele kosten van in W R W 25.000 per jaar voor de coördinatie, uitvoering en monitoring mee te nemen bij de integrale afweging van de Kadernota , Q G H J H N D G H U Q R W D L V Y R R U H Q H H Q E X

Jeugdwet, WMO 2015 en Participatiewet

Vanaf 2020 worden de uitgaven geraamd op basis van de eigen ervaringscijfers van afgelopen 4 jaar verkregen. Positieve verschillen ten opzichte van peiljaar 2019 komen nu in het meerjarenbeeld tot uitdrukking.

Preventief sociaal domein

Voor het verder investeren in preventie in het sociaal domein is jaarlijks een budget van ¼ nodig.

Niet opgenomen in de kadernota, niet passend in sluitend meerjarenbeeld

Jongeren in beeld en toekomstplan

In de loop van het tweede kwartaal 2019 is het wettelijk mogelijk rapporten te ontvangen met startkwalificatie, inschrijving in het onderwijs, werk of uitkering. Wij willen deze jongeren actief benaderen en, wanneer relevant, hulp aanbieden en samen een toekomstplan maken. Bij gemeenten van vergelijkbare grootte die meegedaan hebben met een pilot ging het om ongeveer 20 jongeren, waarvan ongeveer één derde hulp nodig had. Vanaf 2020 willen we deze aanpak structureel opnemen in ons beleid. Kosten vanaf 2020: ¼10.000 per jaar.

Implementatie stimuleren parttime werk

Parttime werk is voor uitkeringsgerechtigden vaak een opstap naar fulltime werk en uitstroom uit de uitkering. Voor anderen kan parttime werk, vanwege persoonlijke omstandigheden, het maximaal haalbare zijn. Eind 2019 gaan wij beleid voorstellen om parttime werk voor uitkeringsgerechtigden financieel nog aantrekkelijker te maken, zodat zoveel mogelijk uitkeringsgerechtigden die nog niet volledig aan het werk kunnen, wel parttime aan het werk gaan. Het voorstel is om de voorgestelde maatregelen vanaf 2020 in te voeren. Kosten vanaf 2020: ¼15.000 per jaar.

Preventief sociaal domein

De kosten van het versterken van de sociale basis. Kosten vanaf 2020: ¼ SHU MDDU

Preventief jeugdwet

Inzet van een praktijkondersteuner (POH) Jeugd GGZ als preventieve inzet om kosten jeugdzorg GGZ te drukken, werkt kostenneutraal uit.

Minimabeleid

'RRU GH DDQJHQRPHQ PRWLH ¼0HHU PDDWZHUN LQ KHW PLQLPDEHOHL kosten met zich meebrengt.

Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Inleiding

Programma 7 omvat milieu, duurzaamheid en afval. Voor de bijdragen en plannen ter bevordering van het welzijn en gezondheid van de inwoners van Heemstede verwijzen we naar Programma 6 Sociaal Domein. We verbinden ons aan een milieubewust en duurzaam Heemstede. Het programma omvat het zorgdragen voor milieubewust en duurzaam Heemstede. Heemstede wil actief bijdragen aan de landelijke klimaatdoelen uit het klimaatakkoord op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. Zo geven we Heemstede mooier, schoner en duurzamer door aan de generaties QD RQV +HW YHUP LQGHUHQ YD en naar een Nederland met een weloverdacht V S H gemeente het goede voorbeeld met bijvoorbeeld energieneutrale gemeentelijke gebouwen, maatschappelijk verantwoord inkopen, zuinige openbare verlichting en klimaatadaptief waterbeheer.

Speerpunten 2018 -2022

Heemstede wil actief bijdragen aan de landelijke klimaatdoelen op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. We dragen zorg voor een schoner leefmilieu en adviseren, informeren en stimuleren op het gebied van duurzaamheid. Bij herinrichtingen van de openbare ruimte worden deze speerpunten toegevoegd in samenspraak met inwoners. Hierbij denken we ook aan de milieutaken als het gaat om asbest, geluid, grondsanerend en dergelijke. We geven als gemeente het goede voorbeeld door bijvoorbeeld energieneutrale gemeentelijke gebouwen, maatschappelijk verantwoord inkopen, zuinige openbare verlichting en klimaatadaptief waterbeheer. Verder willen we inzetten op het bereiken van de ambitie om in 2020 meer van het huishoudelijk afval te recyclen en maximaal 100 kg restafval per inwoner te realiseren.

Ontwikkelingen

Klimaatakkoord en duurzaamheidsbeleid 2020

De gemeente Heemstede zet in op aardgasvrij in 2050 voor de hele gemeente en energieneutraal gemeentelijk vastgoed in 2030. Voor het gemeentelijke vastgoed wordt daarom een duurzaam meerjarenonderhoudsplan opgesteld (meer hierover in programma 8). Vanuit het klimaatakkoord zetten we in op verduurzaming van mobiliteit, elektriciteit en de gebouwde omgeving. Duurzame mobiliteit wordt besproken in programma 2 Verkeer, vervoer & waterstaat en Ecologisch beleid is opgenomen in programma 5 Sport, cultuur en recreatie. Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) draagt bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente. We zetten in op zo duurzaam mogelijk inkopen zoals opgenomen in het Actieplan MVI 2019 ±2020.

Warmtetransitie

We maken in lijn met de afspraken uit het klimaatakkoord een transitievisie warmte die beschrijft hoe in Heemstede tot 2050 het aardgas wordt uitgefaseerd per woongebied. Op dit moment worden voorbereidingen uitgevoerd om alternatieve warmtebronnen voor Heemstede in kaart te brengen.

Energietransitie

In Heemstede zijn we onderdeel van de regio Noord Holland Zuid als het gaat om het opstellen van de Regionale Energiestrategie (RES). Hierbij wordt in beeld gebracht met de hele regio en hoe de huidige en verwachte vraag van energie kan worden voorzien door duurzame energiebronnen. De RES 1.0 wordt opgesteld 1,5 jaar na ondertekening van het klimaatakkoord (verwacht oktober 2019). Daarna wordt de RES tweejaarlijks herzien aansluitend aan de laatste ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie.

VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof)

Gemeente Heemstede heeft in haar Duurzaamheidsnota de landelijke doelstelling onderschreven. 'H]H RSJDYH RPYDW KHW GUDVWL VFK YHUP LQGHUHQ YDQ GH NLOR 1 V U kilo in 2018 naar 30 kg in 2025.

Verbrandingsbelasting

De Rijksoverheid heeft in 2019 de verbrandingsbelasting aanzienlijk verhoogd. Deze is gestegen van ¼ QDDU ¼ SHU WRQ UHVWDIYDO GD Vt is van hand en hand UKR J L Q J YD C reden voor de gemeente Heemstede om vaart te maken met het verbeteren van het inzamelen en scheiden van ons afval waardoor de kosten voor afvalverwerking betaalbaar blijven.

Waterbeheer en riolering

De gemeente zet in op de algemene doelen van rioolbeheer, de bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede en een gezonde leefomgeving, beschermen van natuur en milieu. We willen kunnen genieten van gezond oppervlaktewater, waarlangs en waarop fijn gerecreëerd kan worden. We zetten er op in dat woningen en trottoirs vrij blijven van water in een zwaarweersituatie en dat ontsluitingswegen en wegen vlakbij zorginstellingen begaanbaar blijven. Daarnaast is in beeld welke kansen er zijn om warmte te winnen uit riolering.

Marktontwikkeling in de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW-sector)

Opgenomen investeringen van de geplande maatregelen aan de riolering vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) worden in 2020 herzien op basis van reële, marktconforme prijzen. De prijzen in deze sector stijgen sterker dan de indexering. Vooralsnog zijn de opgenomen projectbudgetten in het investeringsplan geïndexeerd op basis van de prijsontwikkeling GWW-sector.

Beleid mee vanuit 2019 naar 2020

- x Klimaatakkoord en energietransitie
- x Regionaal samenwerken op het gebied van duurzaamheid
- x Voortzetten uitvoering Gemeentelijk rioleringsplan 2017-2021
- x Grondwaterbeleids- en beheerplan Heemstede en Bloemendaal
- x Uitvoering motie Stimulering energiebesparing huizen
- x Uitvoering motie Duurzaam Spaarmelicht
- x Uitvoering motie Minder afval loont
- x Uitvoering motie Afvalbeleid met beleid
- x Uitvoering motie Duurzaamheid 2.0
- x Uitvoering motie Sta op statiegeld
- x Uitvoering motie Geen asbest in de grond
- x Uitvoering motie Prijs Duurzaamheid ondernemers
- x Uitvoering motie Ja Ja-sticker
- x Uitvoering motie Maak bewoners wegwijs in duurzaamheid

Uitgelichte activiteiten op hoofdlijnen 2020

Nota Duurzaamheid Heemstede 2020 -2024

In dit nieuwe beleid wordt vooral gezocht naar de samenhang tussen de diverse duurzaamheidsambities in de verschillende beleidsvelden zoals mobiliteit, gemeentelijke gebouwen, inrichting openbare ruimte en sociaal domein. Daarnaast zijn landelijke doelstelling vanuit het Klimaatakkoord en het Grondstoffenakkoord vertaald naar de kansen voor Heemstede.

Afval

De gemeente werkt verder aan een milieubewust Heemstede en een circulaire economie. Om toe te werken naar een duurzame inzameling en scheiding van afval binnen Heemstede en het behalen van de landelijke doelstelling worden de uitkomsten van een proef in de wijk Merlenhoven gebruikt om de afvalinzameling te verduurzamen. Investeringen in inzamelmiddelen zijn noodzakelijk om dit mogelijk te maken. Het voorstel voor de aanpassing van het inzamelsysteem zal eind 2019 worden besproken.

Warmtetransitie

De gemeente start het proces om te komen tot de transitievisie warmte 2021 Heemstede. Deze visie geeft inzicht in het uitfaseren van het aardgas in Heemstede tot 2050.

Daarnaast zet Heemstede actief in om te onderzoeken welke bronnen er zijn als alternatief voor aardgas in de vorm van een warmtenet. Dit kan zijn warmte uit riolen, watertransport en oppervlaktewater.

Actief stimuleren van de circulaire economie

Vanuit de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is een ambitieus programma opgezet om de circulaire economie te stimuleren in de MRA. Heemstede maakt actief gebruik van deze regionale slagkracht om ook de circulaire economie in Heemstede actief te stimuleren.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI).

We stimuleren als gemeente de circulaire economie door bij inkopen en aanbestedingen maatschappelijk verantwoord in te kopen.

Klimaatadaptatie

Er wordt gezocht naar manieren om water bij extreme weersomstandigheden via de wegenrichting plekken te leiden waar het tijdelijk geborgen kan worden, totdat er ruimte is in (hemelwater-) riolen en in watergangen. Dit gebeurt om overlast bij woningen of bedrijven te voorkomen. Speelplekken, pleinen en groenstroken kunnen ook voor dit doel gebruikt worden. Er wordt ook gekeken of water geleid kan worden naar gebieden die gevoelig zijn voor te lage (grond-) waterstanden in tijden van droogte. Groen kan worden ingezet om hittestress te voorkomen en bij het beperken van opwarming van water in waterleidingen. De soortkeuze van de beplanting kan daarnaast worden afgestemd op de kenmerken van het gebied. In natte gebieden kan beplanting die jaarrond water verdampt een positieve bijdrage leveren aan het gebied. Op drogere plekken kan beplanting die weinig gevoelig is voor droogte ervoor zorgen dat er minder water moet worden gegeven in droge perioden.

Begraafplaats

In 2020 zal het project Toekomstbestendige begraafplaats afgesloten worden met een visie op de cultuurhistorische waarde van de begraafplaats. Binnen de exploitatie van de begraafplaats blijven we uiteraard inspelen op ontwikkelingen in de wereld van de uitvaartverzorging. Ook blijven we alert op de veranderende wensen van de gebruikers, waarbij het huidige karakter en de cultuurhistorische waarden niet uit het oog worden verloren. Na restauratie van de grafkapel Van Vollenhoven tot opbaarruimte wordt een exploitatieplan gemaakt. In verband met de hoogte van de restauratiekosten wordt de exploitatie van de grafkapel buiten de exploitatie van de begraafplaats gehouden. Het voor- of nadeel op de exploitatie van de grafkapel wordt daarmee verwerkt in de gemeentelijke begroting (besluit raad 22 februari 2018).

Financieel kader

Financieel kader Programma 7 Volksgezondheid en milieu				
Toelichting	jaarlasten			
	2020	2021	2022	2023
<i>Doorwerking vanuit bestaand beleid, reeds genomen besluiten of (meerjaren)begroting 2019:</i>				
Regionaal samenwerken op het gebied van duurzaamheid	0	0	30.000	30.000
<i>Prioriteiten 2020-2023:</i>				
Structurele middelen voor duurzaamheid	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
totaal lasten	-50.000	-50.000	-20.000	-20.000
totaal baten	0	0	0	0
totaal programma 7 (lasten minus baten)	-50.000	-50.000	-20.000	-20.000

Toelichting financieel kader

Hieronder worden onderwerpen toegelicht die hiervoor niet aan de orde zijn gekomen. De doorwerkingen vanuit de voorjaarsnota 2019 worden niet toegelicht. Daarvoor wordt verwezen naar de desbetreffende nota.

Regionaal samenwerken op het gebied van duurzaamheid (programma 7)

Energietransitie, Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) en circulaire economie kunnen niet solitair worden benaderd door Heemstede. Met de hele regio IJmond en Kennemerland zijn subsidies YRRU GH UHJLR TV DDQJHYUDDJG (U LV VSUDNH YDQ HHQ DDQYUDDJ Y Kennemerland en IJmond samen met de provincie Noord-Holland (50%-50% financiering). In totaal JDDW KHW RP HHQ EHGUD 3 jaar. De financiering voor Heemstede is begroot op 1/30.000 per jaar in 2019, 2020 en 2021. Vanaf 2022 valt de bijdrage weg. Bovenstaande tabel μ) LQDQFLH get afwijken ten opzichte van de begroting 2019 weer. De cofinanciering is al

